

STRATEGIA DZIAŁANIA

Wojewódzkiego Funduszu Ochrony
Środowiska i Gospodarki Wodnej
w POZNANIU na lata 2025-2028

Spis treści

I. Streszczenie	3
II. Uwarunkowania	5
II.1 Tło i uwarunkowania opracowania Strategii Działania	5
II.2 Rola i miejsce Strategii działania w systemie planowania strategicznego funduszy	5
II.3 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi	5
II.4 Diagnoza stanu środowiska w województwie wielkopolskim	6
III. Diagnoza strategiczna	17
III.1 Potencjał finansowy	17
III.1.1 Stan funduszu	17
III.1.2 Przychody	18
III.1.3 Koszty	19
III.1.4 Finansowanie ochrony środowiska	20
III.2 Potencjał organizacyjny	21
III.2.1 Liczba zatrudnionych	21
III.2.2 Struktura zatrudnienia	22
III.2.3 Zakres realizowanych działań	23
III.3 Analiza wdrożenia obecnie obowiązującej Strategii działania	30
III.3.1 Podpisane umowy i wielkość dokonanych wypłat	30
III.3.2 Efekty środowiskowe	35
III.3.3 Działania poza finansowaniem ochrony środowiska	36
III.4 Analiza SWOT WFOŚiGW w Poznaniu	37
IV. Strategia działania WFOŚiGW w Poznaniu na lata 2025-2028	39
IV.1 Metodyka opracowania Strategii działania	39
IV.2 Wizja, Misja, Cel strategiczny	41
IV.3 Priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne)	41
IV.3.1 Dziedzinowe priorytety finansowania ochrony środowiska	41
IV.3.1.1 Transformacja energetyczna i poprawa jakości powietrza	41
IV.3.1.2 Adaptacja do zmian klimatu i ochrona środowiska gruntowo-wodnego	42
IV.3.1.3 Gospodarka odpadami	42
IV.3.1.4 Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów	43
IV.3.2 Horyzontalne priorytety finansowania ochrony środowiska	43
IV.3.2.1 Edukacja ekologiczna	43
IV.3.2.2 Innowacyjność	43
IV.3.2.3 Doradztwo energetyczne i klimatyczne w ramach Projektu Doradztwa Energetycznego na rzecz osiągnięcia przez Polskę Neutralności Klimatycznej	44
IV.3.2.4 Inne zadania	44
IV.3.3 Ramy finansowe priorytetów środowiskowych	44
IV.3.4 Efekty środowiskowe	46
IV.4 Cele operacyjne WFOŚiGW w Poznaniu	47
IV.4.1 Perspektywa Interesariusze	47
IV.4.2 Perspektywa Finanse	48
IV.4.3 Perspektywa Procesy wewnętrzne	49
IV.4.4 Perspektywa Rozwój	50
V. System wdrażania Strategii działania	52
V.1 Struktura wdrażania	52
V.2 System monitoringu	52
V.3 Plan komunikacji	52
VI. Analiza Ryzyk	54
VII. Spis rysunków i tabel	57

I. Streszczenie

Strategia działania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu (dalej WFOŚiGW w Poznaniu lub Fundusz) na lata 2025-2028 (dalej Strategia) określa kierunki, zakres, formę i skalę oferowanej przez Fundusz pomocy finansowej, skierowanej na działania związane z ochroną środowiska w Wielkopolsce.

Strategia jest spójna z priorytetami określonymi we Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej (dalej Wspólna Strategia), uwzględniając dodatkowo uwarunkowania regionalne Wielkopolski, dotyczące stanu środowiska i polityki ekologicznej województwa. Taka hierarchia celów zapewnia spójność, skuteczność i synergię krajowego systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej, zapewniając komplementarność działań w kierowaniu środków publicznych na wsparcie przedsięwzięć proekologicznych.

Celem Funduszu jest zmniejszenie wpływu działalności człowieka na klimat, poprawa stanu środowiska oraz zrównoważone gospodarowanie jego zasobami. Aby osiągnąć ten cel, niezbędne jest skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć służących środowisku, co jest nadrzędną misją Funduszu. Dzięki temu możliwa jest realizacja wizji nowoczesnego, elastycznego, kompetentnego i sprawnego systemu wspierania działań na rzecz ochrony środowiska, neutralności klimatycznej i zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska.

Określone w Strategii działania i priorytety oraz główne ramy wsparcia przedsięwzięć dla zrównoważonego rozwoju regionu, zostały sformułowane na podstawie przeprowadzonych konsultacji, spotkań i wypełnionych ankiet przez podmioty oraz instytucje z Wielkopolski i uwzględniają m.in.:

- poprawę środowiskowych warunków życia i zrównoważone zarządzanie zasobami naturalnymi,
- stworzenie warunków do funkcjonowania i rozwoju gospodarki o obiegu zamkniętym,
- adaptację do zmian klimatu oraz zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego mieszkańców,
- transformację energetyczną gospodarki oraz zwiększenie bezpieczeństwa energetycznego i poprawę efektywności energetycznej,
- ochronę walorów przyrodniczych regionu,
- kształtowanie świadomości i postaw społecznych na rzecz zrównoważonego rozwoju Wielkopolski i przeciwdziałania zmianom klimatu.

W Strategii uwzględniono kluczowe aspekty funkcjonowania WFOŚiGW w Poznaniu, które wyróżniają jednostkę spośród podmiotów finansujących ochronę środowiska. Są nimi:

- zdolność do generowania wypłat środków w kwocie wyższej niż uzyskiwane przychody z opłat i kar za korzystanie ze środowiska, poprzez wypracowane mechanizmy zwrotnego finansowania ochrony środowiska,

- wiarygodność finansowa i doświadczenie w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz zdolność do dodatkowego mobilizowania środków z innych źródeł (efekt dźwigni finansowej),
- wieloletnie doświadczenie w finansowaniu ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- zdolność do pomocy we współkreowaniu i wdrażaniu krajowych i regionalnych programów środowiskowych; aktywny udział w tworzeniu Programów Priorytetowych realizowanych przez NFOŚiGW i wfośigw,
- koncentracja na osiąganiu efektów środowiskowych,
- kompetencje i kwalifikacje pracowników.

Dla realizacji celu strategicznego, Strategia WFOŚiGW w Poznaniu na lata 2025-2028, określa cele środowiskowe w ramach priorytetów środowiskowych oraz cele operacyjne, służące usprawnieniu funkcjonowania organizacji.

Priorytety dziedzinowe to:

- transformacja energetyczna i poprawa jakości powietrza,
- adaptacja do zmian klimatu,
- ochrona środowiska gruntowo-wodnego,
- ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

Priorytety horyzontalne to:

- doradztwo energetyczne i klimatyczne w ramach Projektu Doradztwa Energetycznego na rzecz osiągnięcia przez Polskę neutralności klimatycznej,
- edukacja ekologiczna,
- innowacyjność,
- inne zadania, w tym opracowanie wymaganych ustawowo planów, programów lub audytów w dziedzinach objętych priorytetami WFOŚiGW w Poznaniu.

Aby skutecznie realizować wdrażanie priorytetów, do każdego z nich określono cele, mierniki wskazujące stopień realizacji oraz kierunki interwencji.

Cele operacyjne zostały zgrupowane w 4 perspektywach, a perspektywy podzielono na zadania i działania, w tym:

1. Perspektywa Interesariusze:

- 1) Zadanie 1.1. Doskonalenie relacji, w tym 2 działania;
- 2) Zadanie 1.2. Współpraca i budowanie partnerstw na rzecz ochrony środowiska, w tym 1 działanie.

2. Perspektywa Finanse:

- 1) Zadanie 2.1. Zapewnienie płynności finansowej, w tym 4 działania.

3. Perspektywa Procesy wewnętrzne:

- 1) Zadanie 3.1. Budowanie pozytywnego wizerunku Funduszu, w tym 1 działanie;
- 2) Zadanie 3.2. Procesy organizacyjne, w tym 3 działania.

4. Perspektywa Rozwój:

- 1) Zadanie 4.1. Rozwój w kierunku budowy centrum kompetencyjnego w zakresie ochrony środowiska, w tym 2 działania;
- 2) Zadanie 4.2. Wdrażanie rozwiązań informatycznych, w tym 4 działania.

W celu realizacji zapisów Strategii WFOŚiGW w Poznaniu na lata 2025-2028, szczegółowe działania oraz wskaźniki (finansowe i ekologiczne) realizacji, zostaną zawarte w rocznych planach działalności Funduszu, które będą pełniły funkcję dokumentów wykonawczych do Strategii.

II. Uwarunkowania

II.1 Tło i uwarunkowania opracowania Strategii

Podstawa prawna

Podstawy prawne funkcjonowania Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu określa ustawa z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska (t.j. Dz. U. 2024 r. poz. 54 ze zm.) zwana dalej ustawą POŚ.

Strategia Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu na lata 2025-2028 uchwalana jest przez Radę Nadzorczą Funduszu do 30 września roku poprzedzającego pierwszy rok objęty Strategią. Obowiązek ten wynika bezpośrednio z art. 400h ust. 1 ustawy POŚ. Strategia uchwalana jest raz na cztery lata.

Powiązanie ze Wspólną Strategią działania

Strategia Funduszu, mającego w myśl art. 400 ust. 2 ustawy POŚ status samorządowej osoby prawnej, wynika ze Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej przyjętej uchwałą Rady Nadzorczej NFOŚiGW Nr 102/24 z 11 czerwca 2024 r. oraz z uwarunkowań regionalnych.

II.2 Rola i miejsce Strategii działania w systemie planowania strategicznego funduszy

Strategia WFOŚiGW w Poznaniu na lata 2025-2028 jest dokumentem programowym, określającym kierunki finansowania, a także zakres, formę oraz skalę pomocy finansowej oferowanej przez Fundusz. Podstawą opracowania Strategii pod względem jedności misji, wizji i celu strategicznego jest Wspólna Strategia Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Strategia WFOŚiGW w Poznaniu uwzględnia cele i priorytety oraz rekomendacje określone we Wspólnej Strategii, uwzględniając jednocześnie uwarunkowania regionalne Wielkopolski oraz indywidualne potrzeby tego obszaru. Taka hierarchia zapewnia spójność i synergię krajowego systemu finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej oraz jest zgodna z regulacjami zawartymi we Wspólnej Strategii w zakresie obszaru współpracy Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Strategia jest podstawą systemu planowania strategicznego WFOŚiGW w Poznaniu.

II.3 Spójność z innymi dokumentami strategicznymi i programowymi

Działalność Funduszu wpisuje się szeroko w realizację celów Unii Europejskiej w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatu, przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym i zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska. Realizowany przez Fundusz Projekt Doradztwa Energetycznego wspiera

działania wyznaczone przez Europejski Zielony Ład (EZŁ) i ma na celu osiągnięcie przez Polskę neutralności klimatycznej do 2050 roku. Realizacja Projektu przyczyni się do wypełnienia art. 17 Dyrektywy 2021/27 UE z dnia 25 października 2021 r. w sprawie efektywności energetycznej zmienionej Dyrektywą 2018/2002/ a także art. 18 Dyrektywy 2018/2001/ z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

Strategia Funduszu określa kierunki, które wpisują się w strategię rozwoju i potrzeby regionu. Cele i priorytety Strategii zachowują spójność z najważniejszymi dokumentami strategicznymi państwa i województwa, jakimi są m.in.:

- Polityka ekologiczna Państwa 2030 (PEP2030) – strategia rozwoju w obszarze środowiska i gospodarki wodnej
- Polityka energetyczna Polski do 2040 r.
- Polska Strategia Wodorowa do roku 2030 z perspektywą do 2040 r.
- Krajowa Strategia Rozwoju Regionalnego 2030 (KSRR 2030)
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Wsi, Rolnictwa i Rybactwa 2030 (SZRWIR 2030)
- Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030 r. (SRT2030)
- Projekt aktualizacji Krajowego planu na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030
- Krajowy Program Ograniczania Zanieczyszczeń Powietrza (KPOZP) - aktualizacja
- Aktualizacja Krajowego Programu Ochrony Powietrza do 2025 r. (z perspektywą do 2030 r. oraz do 2040 r.)
- Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2028 (KPGO2028)
- Strategia dla ciepłownictwa do 2030 r. z perspektywą do 2040 r.
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych
- Narodowy Program Mieszkaniowy (NPM) z perspektywą do 2030 r.
- Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030
- Program Oczyszczania Kraju z Azbestu na lata 2009-2032
- Strategia rozwoju województwa wielkopolskiego do 2030 r.
- Program ochrony środowiska dla województwa wielkopolskiego do roku 2030
- Program ochrony powietrza dla stref: wielkopolskiej, miasta Kalisza i aglomeracji poznańskiej,
- Plan gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019 – 2025 wraz z planem inwestycyjnym
- Regionalna Strategia Innowacji dla Wielkopolski 2030 (RIS 2030)

II.4 Diagnoza stanu środowiska w województwie wielkopolskim

Województwo wielkopolskie położone jest w środkowo-zachodniej części Polski, zajmuje powierzchnię 29 826 km². Województwo ma korzystne położenie w przestrzeni krajowej i europejskiej. Do najbardziej znaczących szlaków komunikacyjnych należą autostrada A2, drogi ekspresowe S5 i S11, drogi krajowe oraz wojewódzkie. Głównymi węzłami kolejowymi są: Poznań, Piła, Ostrów Wielkopolski i Leszno. W Poznaniu znajduje się międzynarodowy port lotniczy Poznań-Ławica.

Struktura administracyjna województwa wielkopolskiego obejmuje 35 powiatów, w tym 4 powiaty grodzkie (Poznań, Kalisz, Konin i Leszno), 31 powiatów ziemskich oraz 226 gmin, w tym: 19 gmin miejskich, 94 gminy miejsko-wiejskie i 113 gmin wiejskich.

Ludność i urbanizacja

Liczba ludności województwa wynosi 3 494,0 tys. Wielkopolska charakteryzuje się wysokim na tle kraju poziomem urbanizacji, mierzonym liczbą miast przypadającą na 1 000 km². Specyficzną cechą miejskiej sieci osadniczej jest dominujący charakter Poznania oraz występowanie dużej liczby małych miast, stosunkowo równomiernie zlokalizowanych w całym regionie. Charakterystycznym zjawiskiem jest suburbanizacja – stale wzrastająca gęstość zaludnienia w otoczeniu ośrodków miejskich, wynikająca ze spadku liczby ludności miast na rzecz wzrostu liczby mieszkańców gmin ościennych.

Gospodarka

Wielkopolska jest województwem o charakterze rolniczo-przemysłowym, pomimo umiarkowanej w skali kraju jakości gleb. Rolnictwo i związany z nim przemysł przetwórczy najbardziej rozwinęły się w południowej i południowo-wschodniej części województwa. W części zachodniej i północnej, na terenach o wysokich walorach przyrodniczych i krajobrazowych, najszerzej rozwinęła się turystyka i rekreacja. W części wschodniej, w rejonie Konina i Turku, dominuje energetyka, górnictwo i przemysł wydobywczy.

Województwo wielkopolskie zajmuje trzecie miejsce w kraju pod względem wielkości całkowitego produktu krajowego brutto oraz pod względem poziomu PKB na mieszkańca – 85 867 (GUS 2022). Zdecydowanie najszybciej rozwijają się usługi związane z handlem i gospodarką magazynową; działalność usługowa koncentruje się przede wszystkim w głównych ośrodkach miejskich. Na obszarze Wielkopolski występuje duża liczba jednostek zaliczanych do sfery otoczenia biznesu wspierających gospodarkę regionu (banki, instytucje ubezpieczeniowe, firmy konsultingowe i doradcze).

Użytkowanie terenu

W Wielkopolsce dominują obszary rolnicze ze zdecydowaną przewagą udziału gruntów ornych nad użytkami zielonymi, nierównomiernie rozmieszczone lasy skoncentrowane w północnej i północno-zachodniej części województwa o niskim wskaźniku lesistości w centralnej i wschodniej części regionu. Trwałe użytki zielone zlokalizowane są przede wszystkim w dolinach największych rzek regionu: Warty, Noteci, Obry i Baryczy, a liczne jeziora polodowcowe w północnej i środkowej części województwa.

Lesistość województwa jest niższa od średniej ogólnopolskiej plasując Wielkopolskę na 12 miejscu w Polsce. Najwyższa lesistość, przekraczająca 50%, występuje w gminach północnej i zachodniej części województwa (z Puszczą Notecką stanowiącą największy zwarty kompleks leśny o powierzchni około 130 tys. ha), natomiast najniższa – w gminach centralnej i wschodniej części regionu (poniżej 10%). Ponad 41,8% powierzchni lasów stanowią lasy ochronne i miejskie usytuowane wokół miast, pełniące funkcje wodochronne, glebochronne oraz cenne przyrodniczo.

Rzeźba terenu

W Wielkopolsce dominuje równinny charakter rzeźby terenu. Najwyższy punkt stanowi Kobyła Góra (283,8 m n.p.m.) będąca kulminacją Wzgórz Ostrzeszowskich, a najniższy punkt to brzeg Warty w miejscowości Zamyślin na Pojezierzu Międzychodzko-Sierakowskim (28,9 m n.p.m.). Specyficznym elementem rzeźby jest występowanie antropogenicznych form terenu związanych z odkrywką eksploatacją surowców mineralnych. Najbardziej istotnym przejawem ingerencji w naturalną rzeźbę są odkrywki złóż węgla brunatnego w okolicach Konina i Turku.

Klimat

Województwo wielkopolskie leży w strefie klimatu umiarkowanego, w obszarze wzajemnego przenikania się wpływów morskich i kontynentalnych. Zależnie od przewagi wpływów, klimat Wielkopolski raz jest bardziej zbliżony do oceanicznego (co wyraża się łagodnością zim, obfitszymi opadami), innym razem do kontynentalnego (co przejawia się suszami i mroźnymi, pogodnymi zimami). Charakterystycznym zjawiskiem dla klimatu Wielkopolski jest częste, lecz nieregularne występowanie okresów bezopadowych.

Średnia roczna temperatura dla regionu wynosi około 8,2°C, Liczba dni w roku z pokrywą śnieżną dochodzi do 57 dni (m. Kalisz). Okres wegetacyjny należy do najdłuższych w Polsce. W ostatnich latach średnie temperatury przekraczały wartości średnie z wielolecia, a sumy opadów kształtowały się znacznie poniżej średnich.

Hydrografia i zasoby wodne

Województwo wielkopolskie prawie w całości położone jest w dorzeczu Odry, obejmującym trzy regiony wodne: Warty, Środkowej Odry i Noteci (ponad 99,9% powierzchni województwa). Dorzecze Wisły – region wodny Środkowej Wisły, zajmuje jedynie 0,06% powierzchni województwa. Główną oś układu hy-

drogaficznego stanowi Warta z jej najważniejszymi dopływami: Notecią, Wełną, Prosną, Gwdą, Drawą i Kanałem Mosińskim. Południowa część województwa z systemami rzecznyymi Baryczy, Krzyckiego Rowu i Obrzycy należy do regionu Środkowej Odry. W granicach województwa występuje około 800 jezior, przy czym 60% to jeziora małe o powierzchni poniżej 10 ha, a tylko około 8% – jeziora o powierzchni powyżej 100 ha.

Wielkopolska ma niekorzystny bilans wodny, wynikający z małej ilości opadów, spływu jednostkowego kształtującego się poniżej średniej krajowej, a także ograniczonej możliwości naturalnej i sztucznej retencji wodnej. Tę negatywną sytuację pogłębiają: powiększająca się powierzchnia uszczelniona, górnictwo (w szczególności odkrywkowa eksploatacja kopalin) i niewystarczające zalesienie. Mała ilość opadów przy niewielkim stopniu lesistości i wysokim udziale gleb ornych powoduje dużą zmienność przepływów wody w rzekach i obniżenie poziomu wód gruntowych w ciągu roku. Obszar Wielkopolski w porównaniu z innymi obszarami Polski uchodzi za najbardziej deficytowy w wodę. Szczególnie znaczne deficyty wód występują we wschodniej i środkowej części województwa, gdzie odpływ jednostkowy nie przekracza 2,5 l/skm² (średni odpływ w Polsce ok. 6 l/skm²). Wielkopolska posiada ponadto ograniczone możliwości naturalnej retencji wodnej w oczkach wodnych, starorzeczach i ekosystemach zależnych od wód – mokradłach, torfowiskach oraz lasach, wymagające wspomagania sztuczną retencją wody m.in. poprzez budowę zbiorników wodnych, budowli piętrzących na ciekach i rowach, podpiętrzeń jezior, stawów wiejskich i rybnych. Prawie cały obszar województwa zagrożony jest występowaniem suszy atmosferycznej, a w konsekwencji także suszy glebowej (rolniczej) i hydrologicznej. Z kolei możliwość wystąpienia powodzi w województwie wielkopolskim dotyczy stosunkowo niewielkich obszarów, zaś skala tego zjawiska przeważnie nie przybiera wymiarów klęski żywiołowej.

Zasoby kopalin

Wielkopolska jest regionem zasobnym w kopaliny, które występują w ponad 1 477 udokumentowanych złożach: kopalin energetycznych (głównie węgla brunatnego i gazu ziemnego), surowców chemicznych i skalnych oraz wód podziemnych. W 2018 r. eksploatowano zaledwie 436 z ogólnej liczby udokumentowanych złóż, co stanowi 30% złóż województwa. Najcenniejszy dla gospodarki jest węgiel brunatny występujący w 34 udokumentowanych złożach (37,4% złóż krajowych), w tym w 23 w rejonie konińskim. Duże znaczenie mają złoża gazu ziemnego występującego na Niżu Polskim – w granicach województwa udokumentowane zostały 64 złoża; w siedmiu złożach gaz ziemny towarzyszy ropie naftowej. Wydobycie gazu ziemnego w województwie wielkopolskim stanowi 53% wydobycia na Niżu Polskim i 35% wydobycia ogólnokrajowego. Wielkopolska posiada także znaczące gospodarczo w skali kraju złoża soli kamiennej eksploatowane w wysadzie solnym w Kłodawie, a także złoża surowców skalnych. Powszechnie występują złoża surowców skalnych o znaczeniu lokalnym, pokrywające aktualne zapotrzebowanie regionu – głównie piaski i żwiry, surowce ilaste, piaski kwarcowe, szklarskie i formierskie. Na terenie województwa występują złoża wód termalnych o korzystnych parametrach użytkowych (wykorzystywane gospodarczo w dwóch wodnych kompleksach rekreacyjno-sportowych: „Termy Maltańskie” w Poznaniu i „Tarnowskie Termy” w Tarnowie Podgórnym). Ponadto w Koszutach, w gminie Środa Wielkopolska, występuje udokumentowane i nieeksploatowane złożo wód leczniczych.

Ochrona przyrody

Wielkopolska posiada nieco niższy od średniej krajowej, udział obszarów objętych ochroną prawną w ogólnej powierzchni województwa. Rozmieszczenie form ochrony przyrody w województwie charakteryzuje się znacznym zróżnicowaniem. W 21 gminach obszary objęte ochroną prawną obejmują ponad 90% ogólnej ich powierzchni, z czego 12 gmin w całości (Orchowo, Powidz, Władysławów, Kraszewice, Czajków, Ostrzeszów, Kobyla Góra, Sośnie, Krzywiń, Wijewo, Chrzypsko Wielkie, Sieraków). W 44 gminach nie występują obszary prawnie chronione, a w 11 powierzchnia tych obszarów wynosi poniżej 1,0% powierzchni gminy.

Na terenie województwa występują następujące formy ochrony przyrody:

- 2 parki narodowe:
 - Wielkopolski Park Narodowy o powierzchni 75,84 km² (148,40 km² wraz z otuliną);
 - Drawieński Park Narodowy (całkowita powierzchnia Parku wynosi 114,41 km², w tym na obszarze województwa wielkopolskiego około 3,38 km²);

- 98 rezerwatów przyrody o łącznej powierzchni 41,17 km²;
- 11 parków krajobrazowych o łącznej powierzchni 1 785,57 km²;
- 31 obszarów chronionego krajobrazu o łącznej powierzchni 7 462,95 km²;
- 265 użytków ekologicznych;
- 6 zespołów przyrodniczo-krajobrazowych;
- 3 809 pomników przyrody;
- stanowisko dokumentacyjne.

Poza krajowymi formami ochrony przyrody w województwie wielkopolskim wyznaczono 79 obszarów Natura 2000, obejmujących 19 obszarów specjalnej ochrony ptaków oraz 60 obszarów specjalnej ochrony siedlisk, zajmujących łącznie 16,5% powierzchni województwa (4 914,05 km²). Obszary te są zróżnicowane zarówno pod względem zajmowanego arealu, jak i typu oraz liczby przedmiotów ochrony. Obszarem najbardziej różnorodnym są Uroczyska Puszczy Drawskiej PLH320046, gdzie zidentyfikowano aż 42 przedmioty ochrony, a jego przeciwieństwem są niewielkie obszary z jednym – dwoma przedmiotami ochrony, takie jak: Glinianki w Lenartowicach PLH300048 chroniące populację kumaka nizinnego, Baranów PLH300035 – chroniący zagrożonego wyginięciem motyla czerwonończyka fioletka, czy Sieraków PLH300013 – chroniący nietoperza nocka dużego. Z kolei największą powierzchnię (ponad 1 780 km²), zajmuje Puszcza Notecka PLB300015. Dla 47 spośród tych obszarów ustanowiono plany zadań ochronnych w formie aktów prawa miejscowego, w których określono cele oraz rodzaj działań ochronnych ze wskazaniem podmiotów odpowiedzialnych za ich wykonanie.

Opis zdiagnozowanych problemów środowiska sporządzono na podstawie takich dokumentów jak: „Stan i ochrona środowiska w województwie wielkopolskim w 2022 r. (Urząd Statystyczny w Poznaniu, 27.09.2023 r.) oraz „Stan środowiska w województwie wielkopolskim – raport 2020 r. (Główny Inspektorat Ochrony Środowiska, Departament Monitoringu Środowiska, Regionalny Wydział Monitoringu Środowiska w Poznaniu – Poznań 2020 r.).

Zasoby środowiska stanowią podstawę funkcjonowania gospodarki i warunkują jej rozwój. Na dynamikę rozwoju społeczno-gospodarczego województwa wpływają następujące problemy środowiskowe: niezadowalająca jakość powietrza, pogłębiający się deficyt wody, występowanie zjawisk suszy, niewystarczająca retencja wodna, a także zła jakość wód, relatywnie niski poziom lesistości, czy degradacja środowiska w zakresie klimatu akustycznego. Presję na środowisko wywiera niewłaściwie prowadzona gospodarka odpadami.

Jakość powietrza

Na terenie województwa wielkopolskiego odnotowywane są przede wszystkim przekroczenia stężeń benzo(a)pirenu, pyłu PM₁₀ (dla czasu uśredniania 24 godziny) i pyłu PM_{2,5}. W niektórych latach występowały również przekroczenia stężeń ozonu. Nie odnotowuje się przekroczeń norm dla dwutlenku siarki, dwutlenku azotu, tlenku węgla, benzenu ani oznaczanych w pyłe PM₁₀ metali: ołowiu, arsenu, kadmu i niklu. W przypadku pyłu PM₁₀ nie występują również przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla roku kalendarzowego. Analizując stężenia pyłów na przestrzeni lat można zauważyć powolny spadek stężeń, co w przypadku pyłu PM_{2,5} przekłada się na stopniowe obniżenie wartości wskaźnika średniego narażenia.

Dla stref, dla których stwierdzono przekroczenie norm, opracowano Programy Ochrony Powietrza. Prowadzi się liczne działania mające na celu poprawę jakości powietrza, z których na uwagę zasługują m.in. kampanie antysmogowe realizowane przez Urząd Marszałkowski Województwa Wielkopolskiego, Program Czyste Powietrze realizowany przez WFOŚiGW w Poznaniu, a także inne programy z zakresu ochrony powietrza prowadzone przez WFOŚiGW w Poznaniu, wdrożony drugi etap programu KAWKA, czy indywidualne działania realizowane przez lokalne samorządy.

Stopniowe obniżanie się powyższych stężeń można łączyć ze zmniejszeniem emisji zanieczyszczeń z zakładów przemysłowych, w tym również emisji zanieczyszczeń pyłowych z zakładów szczególnie uciążliwych. Emisja dwutlenku węgla z zakładów szczególnie uciążliwych od 2008 roku systematycznie spada. W 2018 roku spadek emisji w stosunku do 2008 roku wynosił 37%. W latach 2004 - 2018 odnotowano spadek emisji zanieczyszczeń pyłowych ogółem o 80%, natomiast zanieczyszczeń pyłowych ze spalania paliw o 85%. Powyższy trend związany jest z modernizacją starych i instalowaniem nowych urządzeń

odpylających oraz zmianą nośników energii na bardziej ekologiczne. Spadek emisji SO_2 w 2018 roku w stosunku do roku 2006 wynosił 94%. Tak znaczący spadek emisji spowodowany jest stosowaniem przez duże zakłady coraz bardziej efektywnych urządzeń do redukcji zanieczyszczeń oraz wprowadzaniem w zakładach nowoczesnych, przyjaznych środowisku technologii produkcji.

W przypadku niskiej emisji zmiany nie zachodzą tak zdecydowanie, jednak szereg programów i działań proekologicznych realizowanych w miastach przynosi pozytywne efekty. Przeprowadzane są termomodernizacje domów i budynków mieszkalnych oraz użyteczności publicznej. Wymianie podlegają stare kotły, zmienia się również paliwo służące do ogrzewania budynków, często następuje rezygnacja z paliwa stałego jako podstawowego nośnika energii. Wykorzystywany jest biogaz oraz energia odnawialna czerpana ze słońca, wiatru czy wody. W miastach tworzone są ścieżki rowerowe, wydzielane są obszary ze spowolnionym ruchem, ruch samochodowy jest upłynniany przez tworzenie ulic jednokierunkowych. Promowany jest transport zbiorowy, wprowadzane są autobusy na paliwo ekologiczne, pojazdy hybrydowe i elektryczne. Duże znaczenie przykłada się do stanu zieleni miejskiej – parków, skwerów, wprowadzania nowych nasadzeń drzew i krzewów gatunków rodzimych, zwiększających powierzchnię chłonną. W przestrzeni miejskiej pojawiają się zielone torowiska tramwajowe.

W 2022 r. emisja pyłu zawieszonego PM_{10} wyniosła 31972,4 tys. ton (o 1,5% mniej niż w 2021 r.) i stanowiła 10,2% wielkości krajowej, natomiast emisja pyłu $\text{PM}_{2,5}$ – 22250,0 tys. ton (o 5,9% mniej), tj. 9,6% ilości wyemitowanej w kraju.

Głównym źródłem emisji pyłu PM_{10} był sektor komunalno-bytowy (64,8% ogółu emisji wobec 64,4% w 2021 r.). Znaczący udział miała także emisja punktowa – pochodząca głównie ze spalania paliw do celów energetycznych i z procesów technologicznych w zakładach przemysłowych (6,3% wobec 5,6%), hałdy i wyrobiska (3,6% wobec 3,5%) oraz transport drogowy (2,9% wobec 3,3%). Sektor komunalno-bytowy był także głównym źródłem emisji pyłu $\text{PM}_{2,5}$ (stanowił 86,1% jego ogólnej emisji wobec 86,8% w 2021 r.), a w dalszej kolejności emisja punktowa (5,9% wobec 5,1%), transport drogowy (3,3% wobec 3,6%), a także hałdy i wyrobiska (1,2% w 2022 r. i 2021 r.).

Ocena jakości powietrza pod względem występowania pyłu PM_{10} opiera się na dwóch wartościach, tj. stężeniach średnich dla roku oraz stężeniach 24-godzinnych. W 2022 r. na żadnym ze stanowisk pomiarowych (16 stacji w województwie) nie zarejestrowano przekroczenia normy średniorocznej oraz dozwolonych stężeń 24-godzinnych (prawo dopuszcza 35 dni z przekroczeniem stężenia średniodobowego $50 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Najwyższe stężenie średnie w ciągu roku odnotowano w Mosinie – $30 \mu\text{g}/\text{m}^3$, a liczba dni z przekroczeniem normy dla 24 godzin wyniosła 35 oraz w Nowym Tomyślu – $28 \mu\text{g}/\text{m}^3$ z przekroczeniem 34 dób. Najwyższe przekroczenia wartości kryterialnych 24-godzinnych rejestrowano w sezonie grzewczym. W styczniu 2022 r. stężenie pyłu PM_{10} przekroczyło poziom alarmowy ($150 \mu\text{g}/\text{m}^3$) w Mosinie i Szamotułach (po 1 dniu), natomiast w okresie od stycznia do marca oraz w grudniu rejestrowano przekroczenia poziomu informowania ($\text{PM}_{10} > 100 \mu\text{g}/\text{m}^3$) m.in. w Nowym Tomyślu (7 dni), Mosinie (5 dni), Ostrowie Wielkopolskim i Wągrowcu (po 3 dni).

W przypadku pyłu $\text{PM}_{2,5}$ ocena jakości powietrza opiera się na jednej wartości kryterialnej – stężeniu średnim dla roku (w województwie wielkopolskim na podstawie pomiarów przeprowadzonych w Poznaniu, Kaliszu, Pleszewie oraz Szamotułach). W 2022 r. na żadnym stanowisku prowadzącym pomiar pyłu $\text{PM}_{2,5}$ nie stwierdzono przekroczenia dopuszczalnej normy ($20 \mu\text{g}/\text{m}^3$). Stężenia średnioroczne mieściły się w zakresie od $18 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Poznaniu do $20 \mu\text{g}/\text{m}^3$ w Pleszewie i Szamotułach.

Jakość wód

Żadna z jednolitych części wód powierzchniowych (JCWP), badanych w województwie wielkopolskim w roku 2018, nie osiągnęła dobrego stanu. Dla 75% ocenianych JCWP płynących i 81,4% JCWP jeziornych o potencjale ekologicznym zadecydowały elementy biologiczne (głównie makrozoobentos i ichtiofauna dla wód płynących oraz fitoplankton dla wód jeziornych), a wpływ elementów fizykochemicznych na klasyfikację potencjału ekologicznego był drugorzędny (przekroczenia dotyczyły przede wszystkim zawartości biogenów). O klasyfikacji stanu chemicznego poniżej dobrego, w większości przypadków zadecydowało przekroczenie wartości dopuszczalnych substancji z grupy wielopierścieniowych węglowodorów aromatycznych. Badania wód podziemnych prowadzone pod kątem zanieczyszczenia azotanami pochodzenia

rolniczego wskazują na ich zanieczyszczenie (zawartość azotanów powyżej 50 mg/l).

Obserwowany od lat niekorzystny bilans wodny – opady i spływ jednostkowy są poniżej średniej krajowej – potęguje zagrożenie związane z wprowadzaniem zanieczyszczeń do wód. Zanieczyszczenia organiczne i substancje biogenne powodują wzmożoną eutrofizację. Wraz ze ściekami do wód trafiają również substancje szczególnie szkodliwe dla środowiska wodnego, pogarszając ich stan chemiczny. Znaczącą presją oddziaływującą na wody powierzchniowe są rozproszone źródła zanieczyszczeń, przede wszystkim pochodzące z rolnictwa.

Powyższe zagrożenia podnoszą strategiczne dokumenty na poziomie województwa, w których zaplanowano realizację zadań mających na celu ochronę wód i poprawę infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej regionu. W wyniku tych działań w ostatnich latach, zwłaszcza na terenach wiejskich, nastąpił intensywny rozwój infrastruktury technicznej. Na szczeblu samorządowym realizowane są inwestycje polegające na budowie, przebudowie lub rozbudowie oczyszczalni ścieków w celu zwiększenia przepustowości (w odniesieniu do przepływu hydraulicznego i ładunków zanieczyszczeń), budowie obiektów przeróbki osadów ściekowych w celu dostosowania gospodarki osadowej do obowiązujących przepisów prawa, zwiększających niezawodność oczyszczalni i poprawiających komfort eksploatacji. W wyniku budowy sieci kanalizacji sanitarnych na terenach wiejskich wyraźnie wzrósł odsetek ludności korzystającej z oczyszczalni ścieków.

Realizacja zadań jest możliwa dzięki wsparciu finansowemu z funduszy unijnych, a także dzięki środkom własnym gmin oraz pożyczkom i dotacjom udzielonym z Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz WFOŚiGW w Poznaniu.

W celu zmniejszenia emisji zanieczyszczeń pochodzących z rolnictwa i ochrony wód przed zanieczyszczeniami powodowanymi przez azotany pochodzenia rolniczego, obszar kraju objęto Programem działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganiu dalszemu zanieczyszczeniu.

W 2022 r. bezpośrednio do wód lub do ziemi odprowadzono 1105,0 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, tj. o 2,1% mniej niż przed rokiem (w kraju wzrost o 0,9%). Bezpośrednio z zakładów odprowadzono 980,2 hm³ ścieków (88,7% ogólnej ilości) i w 91,7% nie wymagały one oczyszczania, gdyż były to umownie czyste wody chłodnicze. Natomiast siecią kanalizacyjną odprowadzono 124,8 hm³ ścieków (11,3% ogólnej ilości), które niemal w całości zostały oczyszczone (stanowiły 14,1% ilości ścieków odprowadzonych w kraju).

Oczyszczenia wymagało 206,0 hm³ ścieków przemysłowych i komunalnych, tj. 18,6% ogólnej ilości (o 0,5% więcej niż przed rokiem). Łącznie oczyszczono 205,7 hm³, tj. 99,8% ścieków wymagających oczyszczania, najwięcej z obszaru powiatu konińskiego – 31,7% oraz z Poznania – 15,7%.

Obserwowana jest zmiana podejścia do sposobu oczyszczania ścieków, tj. wypieranie metod zorientowanych na mechaniczne usuwanie zanieczyszczeń przez wysokoefektywne technologie oczyszczania ścieków z pogłębionym usuwaniem związków azotu i fosforu. W oczyszczalniach z podwyższonym usuwaniem biogenów oczyszczono – 51,3% ścieków wymagających oczyszczania, w mechanicznych oczyszczalniach – 36,1%, w biologicznych – 12,2%, chemicznych – 0,2% i były to wyłącznie ścieki przemysłowe (w kraju odpowiednio: 55,2%, 17,3%, 16,7% i 4,4%). Zaledwie 0,3 hm³ ścieków nie poddano procesowi oczyszczania.

Na terenie województwa działało 409 oczyszczalni ścieków (o 5 mniej niż przed rokiem), z tego 328 komunalnych (w 2021 r. 330) oraz 81 przemysłowych (przed rokiem 84). Są to przede wszystkim oczyszczalnie biologiczne – 72,9% ogólnej liczby oraz z podwyższonym usuwaniem biogenów – 22,0%. W 2022 r. z oczyszczalni ścieków korzystało 74,8% ludności województwa (w kraju 75,7%).

Problemem towarzyszącym oczyszczaniu ścieków są powstające podczas oczyszczania odpady w postaci osadów ściekowych, które ze względu na swoje właściwości wymagają odpowiedniego zagospodarowania. W 2022 r. w oczyszczalniach ścieków przemysłowych i komunalnych wytworzono 89,7 tys. ton suchej masy osadów ściekowych, tj. o 1,5% więcej niż przed rokiem. Stanowiły one 8,9% wielkości

powstałej w kraju i znaczna ich część pochodziła z oczyszczalni komunalnych (76,9%). Ponad jedna trzecia wytworzonych osadów znalazła zastosowanie w rolnictwie. W stosunku do 2021 r. zanotowano ponad 4-krotny wzrost ilości osadów wykorzystywanych do rekultywacji terenów, w tym gruntów na cele rolne, a o ponad połowę zwiększyła się masa osadów przekształcanych termicznie. Ponadto wzrosła ilość osadów ściekowych stosowanych do uprawy roślin przeznaczonych do produkcji kompostu – o 9,1%, a także wykorzystywanych w rolnictwie – o 8,9%.

Klimat akustyczny

Degradacja środowiska w zakresie klimatu akustycznego na terenie województwa wielkopolskiego jest spowodowana głównie oddziaływaniem hałasu komunikacyjnego, zwłaszcza drogowego. Kierunki działań ograniczających negatywny wpływ hałasu na środowisko wskazano w Programie ochrony środowiska województwa wielkopolskiego oraz programach ochrony przed hałasem, dotyczących jego głównych źródeł, zidentyfikowanych na etapie realizacji map akustycznych. Zmniejszeniu zagrożenia mieszkańców województwa wielkopolskiego ponadnormatywnym hałasem, zwłaszcza drogowym, ma służyć m.in.: budowa obwodnic miast, wyprowadzenie transportu ciężkiego poza tereny zabudowane, budowa ekranów akustycznych, stosowanie cichych nawierzchni drogowych, poprawa stanu technicznego infrastruktury komunikacyjnej, ograniczenia prędkości ruchu. W ostatnich latach oddano do użytku m.in. obwodnice Jarocina i Ostrowa Wielkopolskiego, dwa odcinki drogi ekspresowej S5 Poznań – Wrocław na odcinku Radomicko – Kaczkowo, zakończono budowę drogi ekspresowej S5 Żnin – Gniezno na odcinku Mielno – Gniezno. Działania zmierzające do zmniejszenia emisji hałasu komunikacyjnego prowadzi także Port Lotniczy Ławica (m.in. w zakresie ograniczenia liczby operacji lotniczych w porze nocy) oraz Polskie Linie Kolejowe (modernizacja linii, ekrany akustyczne).

Pola elektromagnetyczne

Poziomy pól elektromagnetycznych zmierzone w ramach Państwowego Monitoringu Środowiska na terenie województwa wielkopolskiego są dużo niższe od poziomu dopuszczalnego. Kontrole instalacji emitujących pola elektromagnetyczne prowadzone przez WIOŚ w Poznaniu nie wykazały przekroczeń wartości normatywnych.

Ze względu na ciągły rozwój instalacji emitujących pola elektromagnetyczne, duże znaczenie ma właściwa ich lokalizacja w stosunku do zabudowy mieszkaniowej i miejsc dostępnych dla ludności, w tym uwzględnianie ww. instalacji przy opracowywaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

Główne problemy gospodarki odpadami

Wojewódzki Inspektorat Ochrony Środowiska w Poznaniu prowadzi w szerokim zakresie kontrole gospodarki odpadami. Zagadnienia kontrolne obejmowały:

- realizację obowiązków w zakresie gospodarki odpadami przez gminy,
- nielegalne praktyki w gospodarce odpadami,
- transgraniczne przemieszczanie odpadów (również nielegalne),
- nielegalne praktyki w zakresie demontażu pojazdów wycofanych z eksploatacji.

Nowelizacja przepisów ustawy o utrzymaniu czystości i porządku w gminach, której celem było ustanowienie i wdrożenie szczelnego systemu gospodarki odpadami komunalnymi, zakładającej osiągnięcie efektu ekologicznego w postaci określonych poziomów recyklingu i przygotowania do ponownego użycia frakcji odpadów komunalnych oraz ograniczenia masy odpadów komunalnych ulegających biodegradacji kierowanych do składowania, w ostatnich latach pozwoliła stwierdzić w dalszym ciągu nieprawidłowości.

Wyniki kontroli w tym również interwencyjnych przeprowadzonych w latach 2016–2018 wskazują na problemy:

- porzucania odpadów komunalnych w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych (np. wyrobiska, lasy, nieużytki),

- pożary składowisk odpadów i miejsc ich magazynowania,
- gospodarowanie odpadami bez wymaganych regulacji formalnoprawnych, bądź z naruszeniem warunków posiadanych decyzji,
- nieprawidłowe klasyfikowanie odpadów,
- nieprawidłowe postępowanie z komunalnymi osadami ściekowymi bez wcześniejszego wykonania badań osadów, gruntu lub bez wyznaczenia dawki osadu możliwego do zastosowania na gruncie, co mogło stanowić potencjalne źródło skażenia sanitarnego i chemicznego gruntów uprawnych.

Ważnym problemem stwierdzonym na terenie województwa wielkopolskiego były próby podjęcia lub faktycznego prowadzenia praktyk polegających na przyjmowaniu do odzysku osadów ściekowych, a następnie pozbywaniu się odpadów bez faktycznego przetworzenia pod pozorem wprowadzania do obrotu tzw. mieszanek rekultywacyjnych.

Do obowiązkowych zadań gminy, które mają wpływ na osiągnięcie odpowiedniego poziomu odzysku i recyklingu odpadów opakowaniowych, jest zapewnienie budowy, utrzymania i eksploatacji instalacji i urządzeń do odzysku i unieszkodliwiania odpadów komunalnych. Gminy wiejskie i miejsko-wiejskie, na ogół z małą liczbą mieszkańców, nie są w stanie samodzielnie zrealizować tego zadania, bowiem środki finansowe na budowę instalacji nie mogą pochodzić z opłat pobieranych za gospodarowanie odpadami komunalnymi. Finansowanie inwestycji gminy muszą pokrywać z innych źródeł, które są niewystarczające.

Najczęściej przewożonymi odpadami w ramach międzynarodowego przemieszczania odpadów były odpady złomu stalowego, odpady z tworzyw sztucznych, papieru i tektury. Wyniki kontroli prowadzone w ramach rozbudowywanego systemu działań przez Inspekcję Ochrony Środowiska pozwalają stwierdzić, że problematyka szarej strefy w branży recyklingu pojazdów i międzynarodowego przemieszczania odpadów w postaci pojazdów wycofanych z eksploatacji jest procesem gospodarczym realizowanym w znacznej mierze z istotnym naruszeniem przepisów ochrony środowiska. Skala tego nielegalnego procederu nie ulega zmniejszeniu.

W 232 zakładach wytwarzających odpady powstało 2850,6 tys. ton odpadów przemysłowych, tj. o 372,2 tys. ton (o 11,5%) mniej niż w 2021 r. (w kraju wzrost o 6,8%). Wśród wytworzonych odpadów dominowały pochodzące z budowy, remontów i demontażu obiektów budowlanych oraz infrastruktury drogowej (włączając glebę i ziemię z terenów zanieczyszczonych) oraz odpady z procesów termicznych, głównie z elektrowni i innych zakładów energetycznego spalania paliw. Najwięcej odpadów w województwie wytworzyły zakłady zlokalizowane na obszarze Konina – 19,6% (spadek o 11,2 p.proc. w porównaniu z 2021 r.), Poznania – 14,9% (wzrost o 6,2 p.proc.) oraz powiatu poznańskiego – 12,1% (wzrost o 7,8 p.proc.).

Na 1 km² powierzchni województwa przypadało średnio 95,6 tony wytworzonych odpadów, bez komunalnych (w 2021 r. – 108,1), a w kraju – 367,9 tony (przed rokiem – 344,5). Przeważającą część, tj. 77,1% wytworzonych w 2022 r. odpadów przemysłowych poddano odzyskowi.

Na koniec 2022 r. na składowiskach własnych zakładów nagromadzono 62766,4 tys. ton odpadów uciążliwych dla środowiska (z wyłączeniem odpadów komunalnych), tj. 3,4% odpadów w kraju. W ciągu roku masa odpadów wzrosła o 1,0%. Podobnie jak w 2021 r. średnio na 1 km² powierzchni województwa przypadało 2,1 tys. ton nagromadzonych odpadów, a powierzchnia niezrekultywowanych terenów składowania wyniosła 629,5 ha i była większa o 5,2 ha niż przed rokiem.

W 2022 r. usługę odbierania i zbierania odpadów komunalnych świadczyło 135 zakładów (przed rokiem 126), które łącznie zebrały 1331,1 tys. ton odpadów, tj. o 2,7% więcej niż przed rokiem. Odpady te stanowiły 9,9% masy odpadów zebranych w kraju. Większość odpadów, tj. 86,8% pochodziła z gospodarstw domowych (wzrost o 3,1%), natomiast z innych źródeł (usług komunalnych, handlu, małego biznesu, biur i instytucji) – 13,2% (spadek o 0,2%). Wielkopolskie jest jednym z dwóch województw (razem z mazowieckim), gdzie odnotowano wzrost masy zebranych odpadów komunalnych w porównaniu z 2021 r. W 2022 r. funkcjonowało 209 punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (przed rokiem 211).

Przeciętnie na 1 mieszkańca województwa przypadało 380,7 kg zebranych odpadów komunalnych (370,2 kg w 2021 r.; w kraju 354,8 kg wobec 359,9 kg w 2021 r.), w tym z gospodarstw domowych – 330,6 kg (320,0 kg w 2021 r.; w kraju 306,2 kg wobec 308,8 kg w 2021 r.). Wskaźnik ilości wytworzonych

odpadów na mieszkańca plasuje województwo wielkopolskie na 10. miejscu w kraju.

W 2022 r. zaobserwowano zarówno wzrost masy wytworzonych odpadów zmieszanych, jak i masy odpadów zebranych selektywnie. Zakłady oczyszczania zlokalizowane na terenie województwa zebrały 801,1 tys. ton odpadów zmieszanych (o 1,2% więcej niż przed rokiem) oraz 530,0 tys. ton odpadów wyselekcjonowanych (o 5,0% więcej). Odpady zebrane selektywnie stanowiły 39,8% ogólnej ilości odpadów (w kraju 39,9%). Na 1 mieszkańca województwa przypadało 229,1 kg zebranych odpadów zmieszanych (226,1 kg w 2021 r.; w kraju 213,1 kg wobec 216,7 kg w 2021 r.) oraz 151,6 kg odpadów zebranych selektywnie (144,1 kg w 2021 r.; w kraju 141,7 kg wobec 143,2 kg w 2021 r.).

W strukturze odpadów zebranych selektywnie największy udział miały odpady biodegradowalne (40,7%), dla których zanotowano wzrost o 0,9 p.proc. W porównaniu z 2021 r. zwiększyła się zbiórka szkła (o 1,9 p.proc.), natomiast zmalał udział odpadów wielkogabarytowych (o 2,1 p.proc.), papieru i tektury (o 0,7 p.proc.) oraz zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (o 0,2 p.proc.). Przeciętnie na 1 mieszkańca zebrano 61,7 kg odpadów biodegradowalnych (57,4 kg przed rokiem), 27,7 kg szkła (23,6 kg w 2021 r.), 21,6 kg tworzyw sztucznych (20,5 kg w roku poprzednim), 15,1 kg papieru i tektury (15,4 kg w 2021 r.) oraz 14,3 kg odpadów wielkogabarytowych (16,6 kg przed rokiem.)

Udział selektywnie zebranych odpadów w stosunku do ogólnej ilości odpadów jest bardzo zróżnicowany i w znacznym stopniu zależy od systemu zbierania odpadów, zorganizowanego przez władze lokalne. W województwie wielkopolskim najwyższy odsetek selektywnej zbiórki odpadów zanotowano w powiatach: kaliskim (52,7%), krotoszyńskim (51,0%) i kępińskim (50,6%). Najmniejszym udziałem wyselekcjonowanych odpadów charakteryzowały się powiaty: średzki (24,5%), grodziski (25,5%). gmina Komorniki, jako jedyna w województwie wielkopolskim, była bliska poziomowi 90% odpadów zebranych selektywnie w stosunku do wszystkich zebranych i odebranych odpadów, natomiast w 7 gminach (Grodzisk Wielkopolski, Witkowo, Środa Wielkopolska, Wielichowo, Kamieniec, gmina miejska Kościan, Mosina) zebrano selektywnie poniżej 20% odpadów.

Spośród zebranych odpadów komunalnych 952,7 tys. ton (71,6%) poddanych zostało odzyskowi, m.in. recyklingowi – 322,9 tys. ton (24,3%, spadek o 0,3 p.proc. w porównaniu z 2021 r.), przekształceniu termicznemu z odzyskiem energii – 413,9 tys. ton (31,1%, spadek o 4,1 p.proc.), biologicznym procesom przetwarzania (kompostowaniu lub fermentacji) – 215,9 tys. ton (16,2%, wzrost o 0,7 p.proc.). Do unieszkodliwienia skierowano 378,4 tys. ton odpadów (28,4%), głównie przez ich składowanie – 378,3 tys. ton.

W ciągu roku zlikwidowano 833 dzikie wysypiska, z których łącznie zebrano 1,2 tys. ton odpadów komunalnych. Ponad połowa z nich (54,4%) znajdowała się na terenach miejskich. Na koniec 2022 r. odnotowano istnienie 43 nielegalnych wysypisk o łącznej powierzchni 28,8 tys. m², z czego 35 było umiejscowionych na terenach wiejskich.

Poprawa stanu oraz ochrona środowiska przyrodniczego Wielkopolski

Kluczowe kierunki interwencji:

- Zwiększanie i ochrona zasobów wód oraz poprawa ich jakości
- Poprawa jakości powietrza
- Poprawa funkcjonowania gospodarki odpadami
- Ochrona różnorodności biologicznej i krajobrazowej, w tym zasobów leśnych oraz zapewnienie trwałości i ciągłości systemu przyrodniczego
- Poprawa przyrodniczych warunków dla rolnictwa
- Kształtowanie świadomości i postaw ekologicznych społeczeństwa, wzmacnianie bezpieczeństwa ekologicznego i środowiskowego

Notowane w Wielkopolsce negatywne skutki postępujących zmian klimatycznych (np. ekstremalne zjawiska pogodowe), występowanie zjawiska suszy, pożary (zwłaszcza lasów), niska zasobność wód powierzchniowych, nieodpowiednia jakość powietrza, znacznie zwiększają bieżące koszty rozwoju oraz generują straty spowodowane brakiem inwestycji, co skutkuje skierowaniem środków rozwojowych na przywrócenie pożądanej jakości powietrza czy wody.

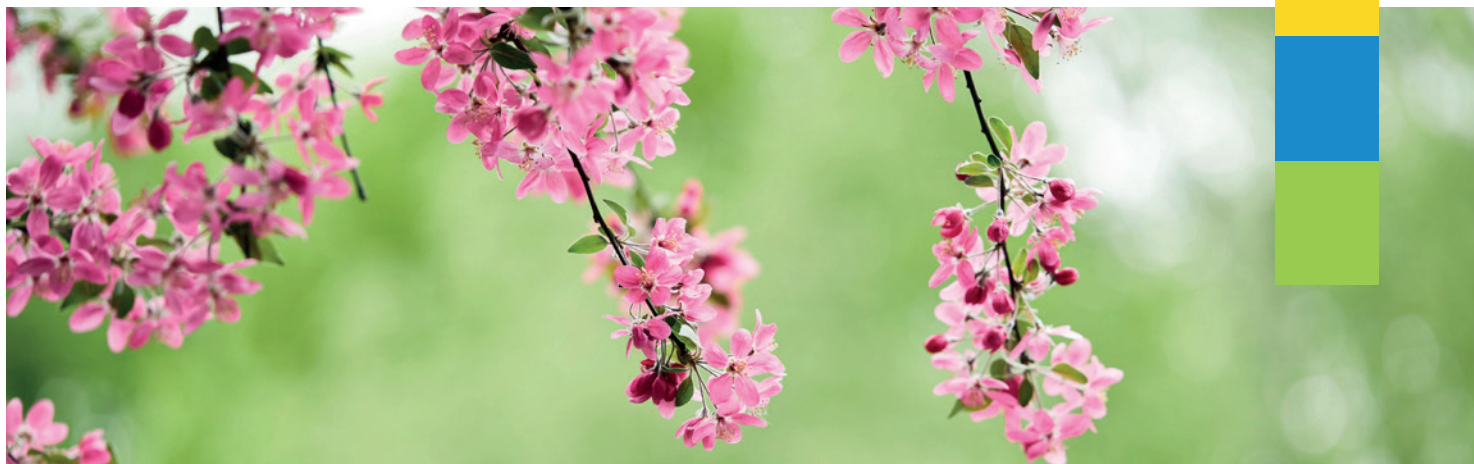
Podjęcie odpowiednich działań w perspektywie długoterminowej pozwoli uniknąć znacznie wyższych makroekonomicznych kosztów zaniechań. Konieczne jest przeciwdziałanie zmianom klimatu, a także i działania adaptacyjne do prognozowanych skutków jego zmian. Samorząd Województwa za kluczowe uznał zwiększenie retencji wodnej w Wielkopolsce. Do najważniejszych inwestycji służących ograniczaniu zagrożenia powodziowego zaliczyć należy budowę Zbiornika Wielowieś Klasztorna na rzece Prośnie. Zapewnienie odpowiednich zasobów wód w Wielkopolsce będzie związane z poprawą warunków przyrodniczych, ograniczaniem przenikania fosforu i azotu ze źródeł rolniczych do wód oraz zanieczyszczeń związanych z rekreacyjnym sposobem wykorzystania wód, w tym turystyki wodnej. Ponadto podejmowane będą działania na rzecz niezawodności dostaw wody dla mieszkańców i przedsiębiorstw, utrzymania warunków funkcjonowania rolnictwa. Samorząd Województwa będzie wspierał ochronę zasobów wód podziemnych, naturalnych powierzchni retencjonujących wodę, takich jak mokradła, torfowiska, starorzecza oraz rozwój infrastruktury zielonej i błękitnej, zdolnej do przejmowania wód opadowych w miastach i ich otoczeniu. Istotne będą również inwestycje skierowane na potrzebny rozwój i utrzymanie odpowiedniego standardu infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.

W regionie notuje się ponadnormatywne stężenie pyłu PM10, pyłu PM2,5, benzo(a)pirenu i ozonu, powodowane głównie przez tzw. niską emisję (zwłaszcza w sezonie jesienno-zimowym) pochodzącą z sektora komunalno-bytowego oraz transportu. Samorząd Województwa za kluczowe uznał zintensyfikowanie działań antysmogowych na obszarach o najwyższych stężeniach zanieczyszczeń powietrza i dużej gęstości zaludnienia, z czym związana jest m.in. zmiana mediów użytkowanych w sektorze ogrzewania indywidualnego i mieszkalnictwa. Jednym z instrumentów dbania o jakość powietrza w regionie są tzw. uchwały antysmogowe, które jednostki samorządu terytorialnego będą sukcesywnie aktualizowały.

Wsparcie w tym zakresie będzie uwzględniać zróżnicowany poziom dostępności ekonomicznej i technologicznej dla różnych grup mieszkańców, aby przeciwdziałać ubóstwu energetycznemu Wielkopolan. Ponadto Samorząd Województwa będzie promował wzrost udziału naturalnego pochłaniania CO₂ przez przyrost trwałych powierzchni biologicznie czynnych, takich jak lasy i zieleń miejska (rozwój koncepcji zielonych miast). Należy także wykorzystać potencjał rodzinnych ogrodów działkowych i pomoc w powstawaniu nowych na terenie województwa. Istotnym elementem ochrony środowiska jest odpowiednia gospodarka odpadami, co oznacza wdrażanie modelu gospodarczego opartego na obiegu zamkniętym. Samorząd Województwa będzie wspierał rozwój istniejących i planowanych instalacji wyposażanych w urządzenia do odzysku surowców, materiałów lub energii, kontynuację budowy sieci punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, a także zamykanie i rekultywację składowisk niespełniających wymogów ochrony środowiska. Kluczowe są także inicjatywy mające na celu wydłużenie życia produktów, takie jak budowa sieci punktów napraw i ponownego użycia, działania w zakresie zapobiegania marnotrawieniu dóbr, żywności na etapie jej produkcji, przetwórstwa i konsumpcji.

Szczególną wartością przyrody ożywionej jest jej różnorodność biologiczna, decydująca o stabilności i odporności ekosystemów. Znaczną część z terenów najcenniejszych przyrodniczo i najlepiej rozpoznanych pod tym względem, a dodatkowo wartościowych krajobrazowo w Wielkopolsce objęto różnymi formami ochrony przyrody. Tym niemniej istotne jest dalsze uzupełnianie sieci obszarów chronionych o ustanawiane tereny cenne przyrodniczo, a także wsparcie obszarów o niższej randze przyrodniczej. Wielkopolska cechuje się nierównomiernym rozmieszczeniem lasów. Fragmentacja środowiska przyrodniczego uważana jest obecnie za jeden z największych problemów w ochronie przyrody, a utrata i rozczłonkowanie siedlisk, w tym siedlisk owadów zapylających, zanik korytarzy oraz węzłów ekologicznych, za główne zagrożenie dla różnorodności biologicznej. Konieczne jest dążenie do spójności przestrzennej krajobrazu i jego ochrony. Utrzymanie bioróżnorodności jest niezbędne do podtrzymania funkcji i procesów ekologicznych, które zapewniają żyzność gleby i produktywność ekosystemów rolniczych. Objęcie ochroną prawną najcenniejszych przyrodniczo obszarów nie gwarantuje ich prawidłowego funkcjonowania, dlatego konieczne jest zapewnienie łączności ekologicznej z innymi obszarami. Samorząd Województwa będzie wspierał działania w kierunku zwiększania powierzchni zalesień, ochrony istniejących kompleksów leśnych, wprowadzania zróżnicowanych zadrzewień śródpolnych na terenach rolniczych i inne odpowiednie działania na obszarach intensywniej wykorzystywanych przez człowieka (np. zurbanizowanych, intensywnego rolnictwa). Ponadto w związku ze spadkiem liczebności i różnorodności owadów zapylających, podejmowane będą działania ograniczające ten niekorzystny trend, w tym kontynuowanie programu poprawy warunków fitosanitarnych rodzin pszczelich. Istotnym elementem ochrony przyrody i bioróżnorodności jest środo-

wisko rolnicze. Utrzymanie i poprawa przyrodniczych walorów przestrzeni rolniczej jest ważna z uwagi na duże znaczenie sektora rolniczego w gospodarce regionu, przy stosunkowo przeciętnych warunkach uprawy. Dobry stan gleb stanowi potencjał dla produkcji żywności wysokiej jakości. Kluczowe jest ograniczenie erozji gleb oraz budowa, konserwacja i właściwa eksploatacja urządzeń melioracyjnych. Poprawie stanu i ochrony środowiska przyrodniczego będzie towarzyszyć edukacja ekologiczna i kształtowanie postaw prośrodowiskowych, szczególnie wśród dzieci i młodzieży, a także seniorów. Związane to będzie ze wspieraniem inicjatyw i akcji społecznych w sferze ochrony środowiska przyrodniczego, wdrażaniem programów odpowiedzialności ekologicznej i zrównoważonej konsumpcji, a także promowaniem rolnictwa ekologicznego, usług rolniczych na rzecz środowiska itp. Wzmacniane będzie bezpieczeństwo ekologiczne i środowiskowe m.in. przez rozbudowę systemu informacji o środowisku i zagrożeniach oraz dalszą poprawę efektywności działania zintegrowanego systemu ratowniczego województwa wielkopolskiego (przeciwdziałanie pożarom lasów, awariom przemysłowym, zwłaszcza w zakładach dużego i zwiększonego ryzyka, katastrofom chemiczno-ekologicznym, wypadkom w transporcie materiałów niebezpiecznych itp.).

III. Diagnoza strategiczna

III.1 Potencjał finansowy

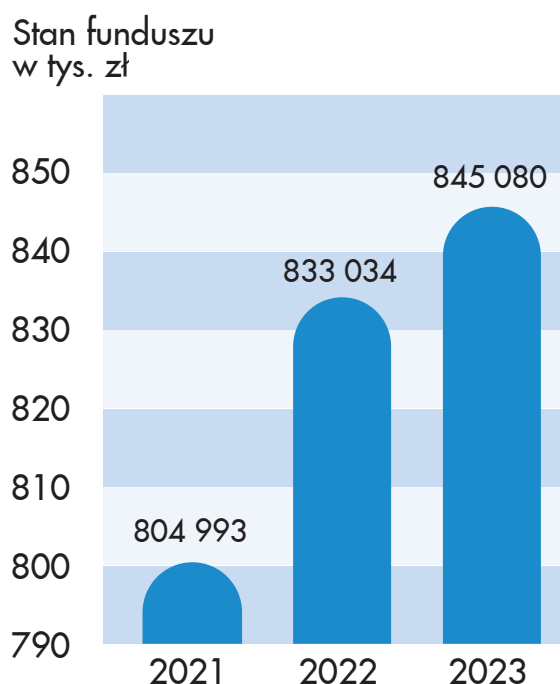
Fundusz posiada dobrze oceniany w Wielkopolsce stabilny system finansowania ochrony środowiska, wieloletnie doświadczenie we wdrażaniu i realizacji programów służących ochronie środowiska. Stosuje różne formy dofinansowania (bezzwrotne i zwrotne), dostosowane do specyfiki celów i potrzeb beneficjentów Funduszu. Pod względem finansowym na uwagę zasługuje zdolność do generowania środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w kwocie kilkakrotnie przekraczającej wpływy uzyskiwane z tytułu opłat i kar środowiskowych oraz możliwość dodatkowego mobilizowania środków z innych źródeł (efekt dźwigni finansowej). Fundusz od wielu lat współpracuje z NFOŚiGW przy realizacji wspólnych programów.

Przez potencjał finansowy funduszu rozumie się łączny stan i strukturę aktywów netto posiadanych przez WFOŚiGW w Poznaniu (stan funduszu).

III.1.1 Stan funduszu

W latach 2021-2023 stan funduszu własnego wykazywał tendencję wzrostową. Na koniec 2023 r. WFOŚiGW w Poznaniu dysponował aktywami netto w wysokości 845 080 tys. zł.

Zmianę stanu funduszu w poszczególnych latach przedstawia rysunek poniżej.

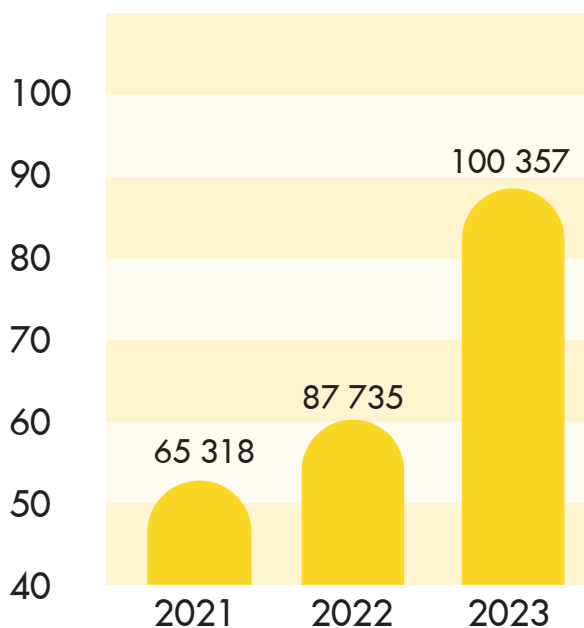

Rysunek 1. Stan funduszu (aktywa netto) na koniec roku budżetowego za lata 2021-2023 (w tys. zł)

III.1.2 Przychody

W strukturze przychodów znaczące pozycje stanowiły wpływy z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska oraz wpływy z tytułu odsetek od pożyczek i oprocentowania środków pieniężnych na rachunkach bankowych. Kwota wpływów z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska w latach 2021-2023 utrzymywała się na zbliżonym poziomie. Istotnym źródłem przychodów, dzięki którym Fundusz mógł realizować swoje zadania w zakresie finansowania ochrony środowiska stały się przychody finansowe. Stanowią one m.in. wpływy uzyskiwane z oprocentowania pożyczek, które były zdeterminowane poziomem oprocentowania pożyczek udzielanych przez Fundusz i wysokością zaangażowanych w nie środków finansowych. Na uwagę zasługuje zwiększenie udziału w ogólnej wartości przychodów nadwyżek dochodów gmin i powiatów z tyt. opłat za korzystanie ze środowiska oraz pozostałych przychodów pozyskanych w związku z realizacją wspólnych programów z NFOŚiGW.

Przychody Funduszu
ogółem (w tys. zł)

Rysunek 2. Przychody ogółem Funduszu w latach 2021-2023 (w tys. zł)

Wyszczególnienie	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Przychody	65 318	87 735	100 357
Wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych, w tym:	31 764	31 345	32 142
Wpływy z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska	31 239	31 196	31 777
Wpływy z tytułu administracyjnych kar pieniężnych	525	149	365
Nadwyżka dochodów gmin i powiatów z tytułu opłat za korzystanie ze środowiska i administracyjnych kar pieniężnych	9 474	16 108	13 955
Przychody finansowe	21 568	34 537	42 941
Pozostałe przychody	2 512	5 745	11 319

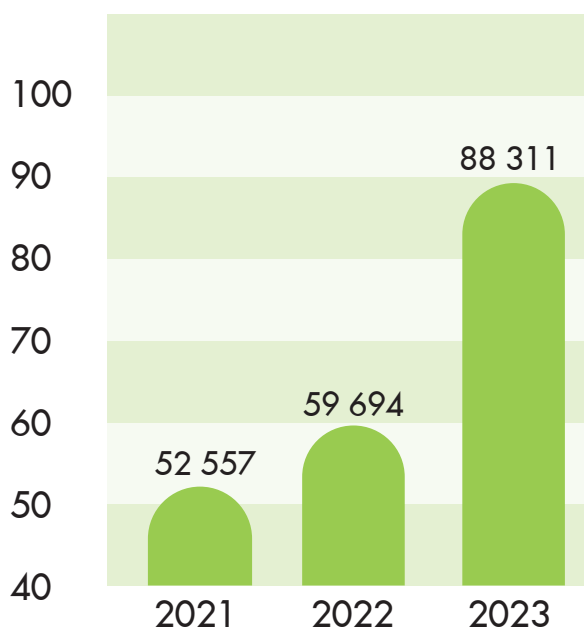
Tabela 1. Przychody ogółem Funduszu w latach 2021-2023 (w tys. zł)

III.1.3 Koszty

W latach obowiązywania Strategii WFOŚiGW w Poznaniu główną pozycję w strukturze wydatków stanowiła pomoc finansowa na przedsięwzięcia związane z ochroną środowiska, udzielana w formie dotacji. Należy podkreślić znaczne zwiększenie udziału dotacyjnej formy pomocy w ogólnej wartości kosztów. Koszty działalności organów i biura Funduszu w powyższym okresie wyniosły średnio 35% łącznej kwoty wszystkich ponoszonych kosztów.

Wsparcie finansowe na rzecz ochrony środowiska odbywało się ze środków własnych Funduszu oraz ze środków udostępnionych przez NFOŚiGW na mocy zawartych umów/porozumień.

Koszty Funduszu
ogółem (w tys. zł)

Rysunek 3. Koszty ogółem Funduszu w latach 2021-2023 (w tys. zł)

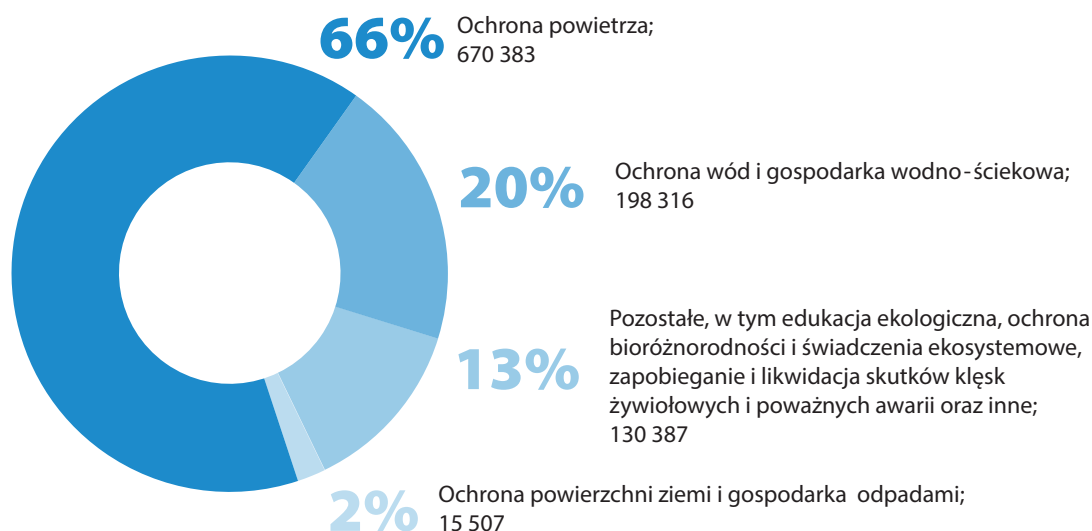
Wyszczególnienie	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Dotacje	16 426	19 602	38 754
Środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa	1 996	2 060	4 000
Umorzenia pożyczek	15 851	15 454	15 511
Nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej niezwiązaną z wykonywaniem obowiązków pracowników administracji rządowej i samorządowej	180	241	419
Inne wydatki na ochronę środowiska	0	0	0
Koszty działalności organów i biura	18 071	22 251	29 559
Koszty finansowe	0	71	0
Pozostałe koszty operacyjne	33	15	68

Tabela 2. Koszty Funduszu za lata 2021-2023 (w tys. zł)

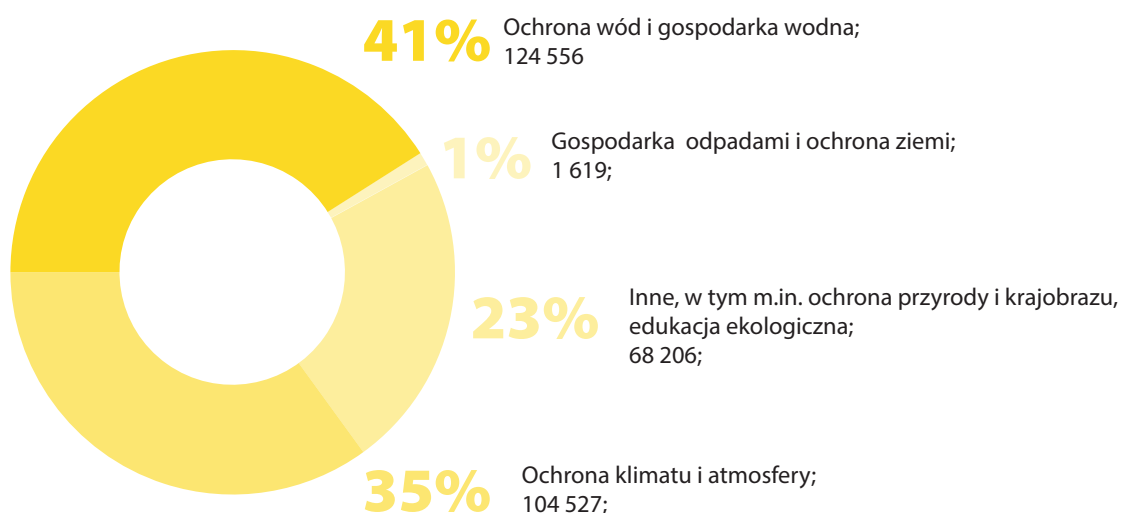
III.1.4 Finansowanie ochrony środowiska

W okresie obowiązywania Strategii WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2021-2023 wypłacono ze środków WFOŚiGW w Poznaniu oraz NFOŚiGW łącznie 1 061 710 tys. zł. Głównym priorytetem środowiskowym była ochrona powietrza, na którą wydatkowano 670 383 tys. zł.

Szczegółowe zestawienie wypłaconych środków w latach 2021-2023 wg kierunków wydatkowania ze środków WFOŚiGW w Poznaniu oraz NFOŚiGW przedstawia rysunek poniżej.

Rysunek 4. Wielkość wypłat dokonanych przez WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2021-2023 z podziałem na kierunki wydatkowania i z uwzględnieniem programów realizowanych wspólnie z NFOŚiGW (w tys. zł)

Rysunek 5. Dotacyjne i pożyczkowe finansowanie ochrony środowiska wyłącznie ze środków WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2021-2023 (w tys. zł)

Uwzględniając finansowanie dotacyjne i pożyczkowe wyłącznie ze środków WFOŚiGW w Poznaniu założyć można, iż głównym priorytetem środowiskowym była ochrona wód i gospodarka wodna, na którą wydatkowano ponad 124 556 tys. zł. Drugą w kolejności dziedziną była ochrona klimatu i atmosfery, na którą przeznaczono 104 527 tys. zł.

Szczegółowe zestawienie wypłat wyłącznie ze środków WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2021-2023 w podziale na dziedziny ochrony środowiska i formy finansowania przedstawiono w tabeli poniżej.

Dziedziny	2021 r.		2022 r.		2023 r.		razem
	dotacja	pożyczka	dotacja	pożyczka	dotacja	pożyczka	
Ochrona klimatu i atmosfery	10 063	15 016	8 988	22 315	22 315	36 046	104 527
Gospodarka odpadami i ochrona ziemi	560	0	432	0	54	573	1 619
Ochrona wód i gospodarka wodna	9 986	30 499	9 904	26 820	10 118	37 228	124 556
Inne, w tym m.in. ochrona przyrody i krajobrazu, edukacja ekologiczna	13 663	45	17 793	13	35 993	700	68 206
RAZEM	34 273	45 561	37 116	49 148	58 265	74 547	298 909
	79 833		86 264		132 811		

Tabela 3. Wypłaty zrealizowane wyłącznie ze środków WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2021-2023 w podziale na dziedziny ochrony środowiska i formy finansowania (w tys. zł)

III.2 Potencjał organizacyjny

III.2.1 Liczba zatrudnionych

Fundusz dysponuje doświadczoną kadrą pracowniczą we wszystkich dziedzinach ochrony środowiska, organizacji i zarządzania. W sposób ciągły podejmowane są działania zmierzające do podnoszenia kompetencji pracowników i ich motywacji, a stosowane zasady naboru na nowe stanowiska pracy, pozwalają na pozyskiwanie kompetentnych pracowników i gwarantują stały rozwój kadr. Stan zatrudnienia w WFOŚiGW w Poznaniu na 31 grudnia 2023 r. wyniósł 125 osób. W stosunku do roku 2022 (110 osób) zatrudnienie wzrosło o 15 osób, tj. o 13,63%, a do 2021 roku (97 osób) o 28 osób, co stanowi zwiększenie o 28,86%. Wzrost zatrudnienia wynikał przede wszystkim z konieczności zapewnienia płynnej obsługi programów priorytetowych Czyste Powietrze oraz Moja Woda zarówno w zakresie oceny wniosków, ich rozliczania jak i kontroli przedsięwzięć. Uzupełniono skład osobowy Działu Edukacji Ekologicznej i Ochrony Przyrody, Działu Organizacyjno-Administracyjnego oraz Zespołu Doradców Energetycznych. W strukturze organizacyjnej wyodrębniono jednoosobowe stanowisko ds. Bezpieczeństwa Informacji i stanowisko ds. BHP i p.poż.

Szczegółowe zestawienie osób zatrudnionych w WFOŚiGW w Poznaniu w podziale na komórki organizacyjne przedstawia tabela poniżej.

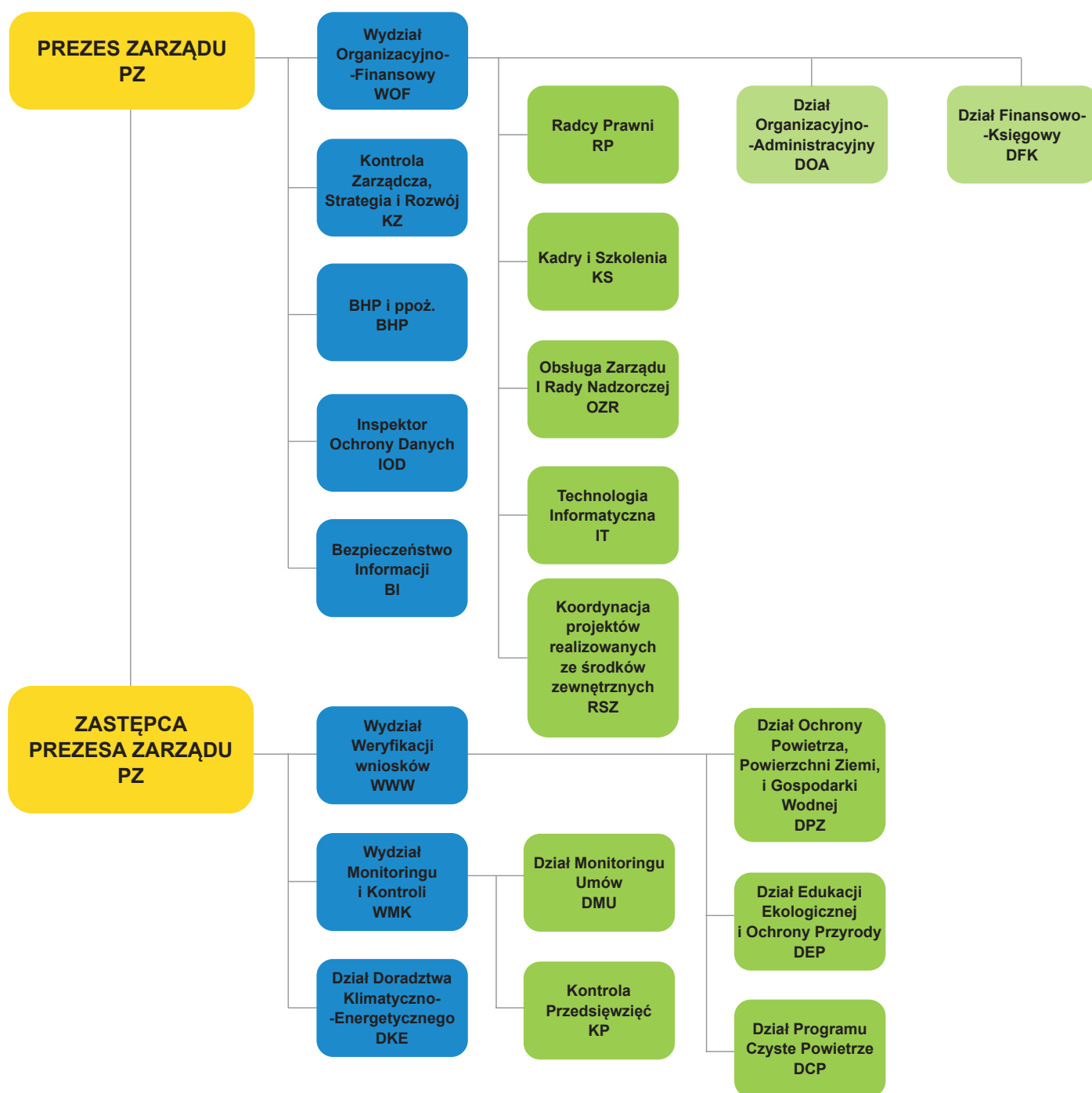
	2021 r.	2022 r.	2023 r.
Liczba zatrudnionych ogółem, w tym:	97	110	125
Zarząd	2	2	2
Wydział Organizacyjno-Finansowy	21	23	24
Kontrola Zarządcza/IOD/BHP	1	3	3
Dział Programu Czyste Powietrze	26	27	29
Dział Ochrony Powietrza, Powierzchni Ziemi i Gospodarki Wodnej	11	12	15
Dział Edukacji Ekologicznej i Ochrony Przyrody	6	6	8
Wydział Monitoringu i Kontroli	22	30	36
Dział Doradztwa Klimatyczno-Energetycznego	8	7	8

Tabela 4. Liczba zatrudnionych w latach 2021-2023

III.2.2 Struktura zatrudnienia

Strukturę organizacyjną Funduszu określa Regulamin Organizacyjny Biura WFOŚiGW w Poznaniu, zatwierdzony Uchwałą nr 221/1190/2023 Rady Nadzorczej WFOŚiGW w Poznaniu z dnia 19 grudnia 2023 r., który reguluje organizację Biura, zakres kompetencyjny poszczególnych komórek organizacyjnych.

Schemat struktury organizacyjnej obowiązującej w WFOŚiGW w Poznaniu przedstawiono poniżej.

Rysunek 6. Struktura organizacyjna WFOŚiGW w Poznaniu

III.2.3 Zakres realizowanych działań

W okresie obowiązywania Strategii, w latach 2021-2023 WFOŚiGW w Poznaniu realizował zadania statutowe zgodnie z Listą Przedsięwzięć Priorytetowych zarówno ze środków własnych, jak i z udziałem środków NFOŚiGW. Realizowano również działania doradcze przez Zespół Doradców Energetycznych w zakresie efektywności energetycznej oraz odnawianych źródeł energii, a także finansowania przedsięwzięć ze środków krajowych i UE dla samorządów, przedsiębiorców oraz osób fizycznych.

Działania realizowane przez Wojewódzki Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu:

1. [Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE \(realizowany w latach 2015-2023\).](#)

W ramach poddziałania 1.3.3 POIiŚ 2014-2020, WFOŚiGW w Poznaniu wraz z Narodowym Funduszem oraz Partnerami, do których należało 14 wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej i Urząd Marszałkowski w Lublinie realizował projekt pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE” tzw. „Projekt Doradztwa Energetycznego”. Projekt oparty był o strukturę doradców świadczących usługi doradcze z poziomu regionalnego. Celem Projektu była promocja gospodarki niskoemisyjnej w Polsce. W ramach Projektu utworzono sieć doświadczonych doradców, którzy realizowali działania doradcze w zakresie gospodarki niskoemisyjnej, w tym efektywności energetycznej, odnawialnych źródeł energii i poprawy jakości powietrza na terenie całego kraju.

W ramach Projektu Doradztwa Energetycznego zrealizowano wskaźniki:

- liczba udzielonych konsultacji: zaplanowano wartość 7 392, osiągnięto 6 695,
- liczba inwestycji w zakresie EE i OZE objętych wsparciem doradczym: zaplanowano 114, osiągnięto 100,
- liczba Planów Gospodarki Niskoemisyjnej objętych wsparciem doradczym: zaplanowano 121, osiągnięto 207,
- liczba udzielnych porad: zaplanowano 7 392, zrealizowano 20 138,
- liczba przeszkolonych doradców energetycznych przygotowanych do prowadzenia usług doradczych: zaplanowano 8, osiągnięto 13,
- liczba małych inwestycji w zakresie EE i OZE objętych wsparciem doradczym: zaplanowano 105, zrealizowano 201,
- liczba gmin posiadająca przeszkolonego kandydata na Energetyka Gminnego: zaplanowano 109, osiągnięto 147,
- liczba przeszkolonych kandydatów na Energetyków Gminnych: zaplanowano 137, zrealizowano 233.

2. [Przedsięwzięcia realizowane w ramach programów priorytetowych z udziałem środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej, wynikające ze Wspólnej Strategii Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej:](#)

Program Czyste Powietrze (realizowany w latach 2018-2029).

Program Priorytetowy Czyste Powietrze, realizowany od 19 września 2018 r., ma na celu poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej budynków mieszkalnych jednorodzinnych. Skierowany jest do osób fizycznych spełniających kryteria dochodowe określone w Programie i będących właścicielami/współwłaścicielami budynku mieszkalnego jednorodzinnego lub wydzielonego w budynku jednorodzinnym lokalu mieszkalnego z wyodrębnioną księgą wieczystą, przy czym w budynku jednorodzinnym mogą być wydzielone maksymalnie dwa lokale. Nabór prowadzony jest w trybie ciągłym, przy czym zobowiązania podejmowane będą do 31 grudnia 2027 r., a środki wydatkowane będą przez wojewódzkie fundusze ochrony środowiska i gospodarki wodnej do 31 grudnia 2029 r.

Program Priorytetowy Ciepłe Mieszkanie (realizowany w latach 2022-2026).

Program ma na celu poprawę jakości powietrza oraz zmniejszenie emisji pyłów i gazów cieplarnianych poprzez wymianę źródeł ciepła i poprawę efektywności energetycznej w lokalach mieszkalnych znajdujących się w budynkach mieszkalnych wielorodzinnych. Beneficjentem Programu jest Gmina natomiast Beneficjentem końcowym Programu są osoby fizyczne posiadające tytuł prawny do lokalu mieszkalnego znajdującego się w budynku mieszkalnym wielorodzinnym wynikający z prawa własności lub ograniczonego prawa rzeczowego, albo najmu lokalu mieszkalnego stanowiącego własność gminy wchodzącego w skład mieszkaniowego zasobu gminy, jeżeli nie wszystkie lokale mieszkalne w tym budynku stanowią własność gminy, spełniające kryteria dochodowe określone w Programie; oraz wspólnoty mieszkaniowe (w rozumieniu ustawy z dnia 24 czerwca 1994 r. o własności lokali) obejmujące od 3 do 7 lokali mieszkalnych, jeżeli budynek wielorodzinny objęty przedsięwzięciem zlokalizowany jest na terenie tej gminy oraz spełniające warunki określone w Programie.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu (realizowany w latach 2021-2023).

Nabór skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków. Pomoc udzielana była w formie dotacji w wysokości uzależnionej od wskaźnika dochodów podatkowych na jednego mieszkańca w gminie. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące demontaż, zbieranie, transport oraz unieszkodliwianie odpadów zawierających azbest, zgodnie z gminnymi lub powiatowymi programami usuwania azbestu i wyrobów zawierających azbest. Celem naboru był wzrost ilości unieszkodliwionych odpadów zawierających azbest.

Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK) (realizowany w latach 2019-2023).

Program skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Pomoc udzielana była w formie pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia z możliwością umorzenia. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące między innymi budowę kanalizacji sanitarnej, budowę i modernizację oczyszczalni ścieków na terenach znajdujących się poza aglomeracjami ujętymi w KPOŚK.

Program Priorytetowy „Moja Woda” (realizowany w latach 2020-2024).

Program skierowany był do osób fizycznych będących właścicielem lub współwłaścicielem nieruchomości, na której znajduje się budynek mieszkalny jednorodzinny. Pomoc udzielana była w formie dotacji do 80% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące między innymi zakup, dostawę, montaż, budowę i uruchomienie instalacji do zebrania wód opadowych (w tym roztopowych) z powierzchni nieprzepuszczalnych, do retencjonowania wód opadowych (w tym roztopowych) w zbiornikach, do retencjonowania wód opadowych (w tym roztopowych) w gruncie, do retencjonowania wód opadowych (w tym roztopowych) na dachach, do wykorzystywania retencjonowanych wód opadowych (w tym roztopowych). Celem naboru była ochrona zasobów wody poprzez zwiększenie retencji na terenie posesji przy budynkach jednorodzinnych oraz wykorzystywanie zgromadzonej wody opadowej i roztopowej, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury.

Program Priorytetowy Agroenergia Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii (realizowany w latach 2021-2027).

Program skierowany jest do osób fizycznych oraz osób prawnych będących właścicielem lub dzierżawcą nieruchomości rolnych, których łączna powierzchnia użytków rolnych zawiera się w przedziale od 1 ha do 300 ha oraz co najmniej rok przed złożeniem wniosku prowadząca osobiście gospodarstwo rolne lub działalność gospodarczą w zakresie usług rolniczych. Pomoc finansowa udzielana jest w formie dotacji do 20% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia. W ramach programu finansowane są działania obejmujące między innymi zakup i montaż instalacji fotowoltaicznych, wiatrowych i pomp ciepła o zainstalowanej mocy elektrycznej większej niż 10 kW oraz nie większej niż 50 kW, towarzyszących magazynów energii dla ww. instalacji realizowanych w ramach Programu. Celem naboru jest zwiększenie produkcji energii ze źródeł odnawialnych w sektorze rolniczym.

Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych. Część 1) Dofinansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych (realizowany w latach 2018-2025).

Program skierowany jest do podmiotów niebędących państwowymi jednostkami budżetowymi, wykonujących zadania w zakresie ratowania środowiska lub zdrowia ludzi i realizowany jest we współpracy z Ministerstwem Klimatu i Środowiska. Celem Programu jest wsparcie w zakupie specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych oraz podczas usuwania skutków zagrożeń.

Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych. Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych (realizowany w latach 2020-2024).

Beneficjentem końcowym były Jednostki Ochotniczych Straży Pożarnych. W ramach naboru dofinansowaniu w formie dotacji (refundacji poniesionych kosztów) podlegał zakup sprzętu, wyposażenia oraz środków ochrony indywidualnej służących do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń wyszczególnionych w Wykazie rzeczowym sprzętu i wyposażenia dla jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych. Celem Programu było podniesienie gotowości bojowej lokalnych służb ratowniczych poprzez doposażenie jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych w sprzęt niezbędny do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych, ekstremalnych zjawisk atmosferycznych lub awarii technicznych, których skutki zagrażają życiu lub zdrowiu osób, mieniu albo środowisku naturalnemu.

Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie (realizowany w latach 2020-2025).

Nabór skierowany jest do rolników posiadających gospodarstwa rolne o powierzchni do 75 ha (pH gleby poniżej lub równe 5,5) oraz działki o powierzchni powyżej 75 ha. W programie dofinansowanie mogą uzyskać działania regeneracyjne dla danej działki. Dofinansowanie udzielane jest w ramach pomocy de minimis w rolnictwie na realizację przedsięwzięć skutkujących poprawą jakości środowiska, co zostanie potwierdzone opinią Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych. Wnioski składane są do Okręgowych Stacji Chemiczno-Rolniczych, gdzie przeprowadzana jest ich ocena i analiza. Zadaniem Funduszu jest wypłata środków wnioskodawcy. Celem Programu jest wsparcie działań regeneracyjnych gleb zakwaszonych w wyniku oddziaływania czynników antropogenicznych.

Część 1) Program Regionalny Wsparcie Edukacji Ekologicznej (realizowany w latach 2022-2025).

Skierowany jest do jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym odrębne przepisy przyznają zdolność prawną, państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej (Komendy Miejskie Państwowej Straży Pożarnej, Komendy Powiatowe Państwowej Straży Pożarnej), państwowych i samorządowych osób prawnych, państwowych i samorządowych instytucji kultury, uczelni wyższych, fundacji i stowarzyszeń, spółek prawa handlowego, jednostek publicznej radiofonii i telewizji, o których mowa w ustawie z dnia 29 grudnia 1992 r. o radiofonii i telewizji (Dz.U. z 2022 r., poz. 1722,) w przypadku realizacji audycji telewizyjnych i radiowych, związków wyznaniowych. Pomoc finansowa w formie dotacji udzielona jest na działania powiązane lub pojedyncze, bezpośrednio i pośrednio trafiające do odbiorcy, np.: warsztaty, szkolenia, konkursy, olimpiady, infrastruktura terenowa służąca edukacji ekologicznej, modernizacja ośrodków edukacji ekologicznej (wraz ze zrealizowaniem programu edukacyjnego), wyposażenie sal edukacyjnych/ekopracowni (wraz ze zrealizowaniem programu edukacyjnego), utworzenie pracowni szkolnych (przyrodniczych i dotyczących odnawialnych źródeł energii). Obszarem tematycznym jest efektywność energetyczna/OZE, niskoemisyjny transport, przeciwdziałanie emisjom o zrównoważony rozwój, ochrona środowiska i gospodarka wodna. Celem programu jest podnoszenie świadomości ekologicznej, upowszechnianie wiedzy, aktywizacja społeczna, budowanie społeczeństwa obywatelskiego i kształtowanie postaw proekologicznych społeczeństwa (w tym dzieci i młodzieży) w zakresie tematyki: przeciwdziałania emisjom, odnawialnych źródeł energii i niskoemisyjnego transportu, zrównoważonego rozwoju, ochrony środowiska i gospodarki wodnej.

Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej. Część 2) Fundusz ekologii (realizowany w latach 2023-2024).

Skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego, które współuczestniczą w realizacji Programu Czyste Powietrze, dla szkół podstawowych i ponadpodstawowych oraz jednostek organizacyjnych posiadających osobowość prawną, prowadzących publiczne i niepubliczne szkoły podstawowe i ponadpodstawowe. Pomoc finansowa w formie dotacji udzielona była na działania powiązane lub pojedyncze, bezpośrednio i pośrednio trafiające do odbiorcy, m.in.: wydarzenia edukacyjne (np. happeningi, akcje i imprezy, festyny, pikniki), programy i kampanie edukacyjne.

3. Programy realizowane wyłącznie ze środków WFOŚiGW w Poznaniu:

Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie efektywności energetycznej i ochrony powietrza (realizowany w latach 2021-2023).

Nabór skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, spółdzielni mieszkaniowych, innych podmiotów posiadających osobowość prawną, w tym samorządowych i państwowych osób prawnych. Pomoc udzielana była w formie pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia z możliwością umorzenia. W ramach naboru finansowane były działania z zakresu efektywności energetycznej i ochrony powietrza obejmujące między innymi termomodernizację obiektów, modernizację źródeł ciepła, odnawialne źródła energii, systemy magazynowania energii, elektromobilność, sieci ciepłownicze oraz modernizację oświetlenia na energooszczędne. Celem naboru wniosków na przedsięwzięcia w zakresie efektywności energetycznej i ochrony powietrza była poprawa jakości powietrza poprzez redukcję zanieczyszczeń gazowych, pyłowych, w tym ograniczenie niskiej emisji; poprawa efektywności energetycznej obiektów budowlanych oraz zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł w bilansie energetycznym regionu i wdrażanie działań w zakresie oszczędności energii.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie OZE i elektromobilności (realizowany w 2022 r.).

Nabór skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego i innych podmiotów posiadających osobowość prawną. Pomoc udzielana była w formie pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia z możliwością umorzenia. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące między innymi instalacje fotowoltaiczne, magazyny energii, pojazdy samochodowe o napędzie elektrycznym lub wodorowym, stacje ładowania pojazdów samochodowych o napędzie elektrycznym lub wodorowym. Celem naboru wniosków na przedsięwzięcia w zakresie OZE i elektromobilności było zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł, wspieranie systemów magazynowania energii oraz wspieranie ekologicznych form transportu poprzez dofinansowanie zakupu pojazdów elektrycznych i wodorowych.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza wspierające działalność Ochotniczych Straży Pożarnych (realizowany w latach 2021-2023).

Nabór skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego szczebla gminnego, ochotniczych straży pożarnych, państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej tj. Komend Miejskich Państwowej Straży Pożarnej, Komend Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej. Pomoc udzielana była w formie dotacji do 90% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące między innymi termomodernizację obiektów, modernizację źródeł ciepła, odnawialne źródła energii, systemy magazynowania energii oraz modernizację oświetlenia na energooszczędne. Celem naboru wniosków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza wspierające działalność ochotniczych straży pożarnych była poprawa efektywności energetycznej budynków wykorzystywanych na cele statutowe OSP lub PSP oraz redukcja emisji zanieczyszczeń gazowych, pyłowych, w tym ograniczenie niskiej emisji oraz zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł i wdrażanie działań w zakresie oszczędności energii.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza na potrzeby obiektów pomocy społecznej (realizowany w 2023 r.).

Nabór skierowany był do organów lub podmiotów prowadzących Domy Pomocy Społecznej. Pomoc udzielana była w formie dotacji do 80% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące między innymi termomodernizację obiektów, modernizację źródeł ciepła, odnawialne źródła energii, systemy magazynowania energii oraz modernizację oświetlenia na energooszczędne. Celem naboru wniosków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza na potrzeby obiektów pomocy społecznej była poprawa efektywności energetycznej obiektów domów opieki społecznej oraz redukcja emisji zanieczyszczeń gazowych, pyłowych, w tym ograniczenie niskiej emisji oraz zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł i wdrażanie działań w zakresie oszczędności energii.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu geotermii niskotemperaturowej (realizowany w 2022 r.).

Nabór skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków oraz podmiotów posiadających osobowość prawną. Pomoc udzielana była w formie pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia z możliwością umorzenia. W ramach naboru finansowane były m.in. prace związane z zakupem i montażem gruntowych pomp ciepła, gruntowych wymienników ciepła, instalacji pionowych w palach fundamentowych (termopale), instalacji stanowiących uzupełnienie systemu wykorzystującego energię geotermalną. Celem naboru na przedsięwzięcia z zakresu geotermii niskotemperaturowej była redukcja emisji zanieczyszczeń gazowych, pyłowych lub energetycznych, w tym ograniczenie niskiej emisji oraz zwiększenie udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł oraz wdrażanie działań w zakresie oszczędności energii.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z wykonaniem dokumentacji niezbędnej do realizacji przedsięwzięć w zakresie udostępniania wód termalnych (realizowany w 2022 r.).

Nabór skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego. Pomoc udzielana była w formie dotacji do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia. W ramach naboru finansowane były koszty związane z wykonaniem projektu robót geologicznych zatwierdzonego decyzją Marszałka Województwa Wielkopolskiego. Celem naboru było wykonanie dokumentacji niezbędnej do realizacji przedsięwzięć w zakresie udostępnienia wód termalnych.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej (realizowany do 2022 roku).

Nabór skierowany do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Pomoc udzielana była w formie pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia z możliwością umorzenia. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące między innymi budowę, rozbudowę lub modernizację kanalizacji sanitarnej, budowę, rozbudowę lub modernizację oczyszczalni ścieków, podłączenie budynków do istniejącej lub będącej w trakcie realizacji sieci kanalizacji sanitarnej, budowę, rozbudowę lub modernizację instalacji związanych z gospodarką osadową jako element towarzyszący ww. przedsięwzięciom. Celem naboru wniosków na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej była poprawa stanu gospodarki ściekowej oraz osadowej na terenie województwa wielkopolskiego

Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z gospodarowaniem wodami opadowymi i roztopowymi (realizowany w latach 2021-2022).

Nabór skierowany do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, spółdzielni mieszkaniowych, innych podmiotów posiadających osobowość prawną. Pomoc udzielana była w formie pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia z możliwością umorzenia. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące między innymi budowę zbiorników retencyjnych naziemnych i podziemnych, rozszczelnienie powierzchni nieprzepuszczalnych, budowę instalacji rozsączających lub nawadniających, łącznie z budową zbiorników, budowę instalacji odprowadzającej wody opadowe zebrane z rynien, wpustów, do zbiorników, łącznie z budową zbiorników, budowę, rozbudowę lub przebudowę instalacji do odzysku wody szarej. Celem naboru wniosków na przedsięwzięcia związane z gospodarowaniem wodami opadowymi i roztopowymi

była ochrona zasobów wodnych poprzez zwiększenie poziomu retencji na terenie nieruchomości oraz wykorzystywanie zgromadzonych wód opadowych i roztopowych, w tym dzięki rozwojowi zielono-niebieskiej infrastruktury oraz podniesienie poziomu ochrony przed skutkami zmian klimatu i zagrożeń naturalnych.

Nabór wniosków na adaptację do zmian klimatu i ochronę środowiska gruntowo-wodnego (realizowany w 2023 r.).

Nabór skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków oraz podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego. Pomoc udzielana była w formie pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia z możliwością umorzenia. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące między innymi budowę, rozbudowę lub modernizację kanalizacji sanitarnej, budowę, rozbudowę lub modernizację oczyszczalni ścieków, działania związane z gospodarowaniem osadami powstałymi na oczyszczalniach ścieków oraz gospodarowaniem wodami opadowymi i roztopowymi. Celem naboru wniosków na przedsięwzięcia z zakresu adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska gruntowo-wodnego była ochrona powierzchni ziemi poprzez porządkowanie gospodarki ściekowej i osadowej na terenie województwa wielkopolskiego oraz ochrona zasobów wody i przeciwdziałanie skutkom suszy.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami (realizowany w latach 2022-2023).

Nabór skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, podmiotów świadczących usługi publiczne w ramach realizacji zadań własnych jednostek samorządu terytorialnego oraz innych podmiotów posiadających osobowość prawną. Pomoc udzielana była w formie pożyczki do 100% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia z możliwością umorzenia. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące między innymi budowę, rozbudowę lub modernizację systemów selektywnego zbierania odpadów, budowę, rozbudowę lub modernizację systemów do zagospodarowania odpadów selektywnie zebranych, w tym kompostowania odpadów biodegradowalnych, budowę, rozbudowę lub modernizację instalacji do termicznego przekształcania odpadów z odzyskiem energii, rekultywację nieczynnych składowisk. Celem naboru wniosków na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami było wspieranie działań mających na celu racjonalne gospodarowanie odpadami, w szczególności związanych z gospodarką o obiegu zamkniętym.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie unieszkodliwiania odpadów medycznych o właściwościach zakaźnych wytworzonych w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 (realizowany w 2021 r.).

Nabór wniosków skierowany był do podmiotów wymienionych w Obwieszczeniu Wojewody Wielkopolskiego w sprawie wykazu podmiotów udzielających świadczeń opieki zdrowotnej, w tym transportu sanitarnego, w związku z przeciwdziałaniem COVID-19 na terenie Wielkopolski. Pomoc udzielana była w formie dotacji do 50% kosztów kwalifikowanych przedsięwzięcia. W ramach naboru finansowane były działania obejmujące koszty zbierania, transportu i unieszkodliwiania odpadów medycznych o właściwościach zakaźnych wytworzonych w związku z przeciwdziałaniem COVID-19. Celem naboru było zwiększenie masy unieszkodliwionych wytworzonych przez Wnioskodawcę wysoko zakaźnych odpadów związanych z przeciwdziałaniem COVID-19 oraz usprawnienie systemu gospodarowania odpadami.

Nabór wniosków w trybie ciągłym (realizowany w latach 2021-2023).

Nabór skierowany do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, innych podmiotów posiadających osobowość prawną, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej którym ustawa przyznaje zdolność prawną, osób fizycznych, w tym osób prowadzących działalność gospodarczą. Pomoc finansowa w formie pożyczek do 100% kosztów kwalifikowanych dotyczyła przedsięwzięć, o których mowa w art. 400b ust. 2 ustawy POŚ realizowanych na terenie województwa wielkopolskiego. Celem naboru wniosków w trybie ciągłym realizowanego poza terminami wyznaczonymi w pozostałych ogłoszonych naborach dziedzinowych jest wsparcie przedsięwzięć realizowanych na terenie województwa wielkopolskiego, o których mowa w art. 400b ust. 2 ustawy Prawo Ochrony Środowiska, w wyniku których zostanie osiągnięty efekt ekologiczny.

Nabór dla Państwowych Jednostek Budżetowych (realizowany w latach 2021-2023).

Nabór wniosków skierowany był do państwowych jednostek budżetowych. Pomoc była udzielana w formie przekazania środków za pośrednictwem rezerwy celowej z budżetu państwa. Do kosztów kwalifikowanych zalicza się dostawy, roboty budowlane i usługi niezbędne do uzyskania efektu ekologicznego, związane z m.in.: modernizacją źródła ciepła, zakupem i montażem odnawialnych źródeł energii wraz z niezbędną infrastrukturą, termomodernizacją obiektów budowlanych zgodnie z audytem energetycznym, zakupem samochodów o napędzie elektrycznym, zakupem samochodów ratowniczo – gaśniczych. Celem naboru dla państwowych jednostek budżetowych było wsparcie działań państwowych jednostek budżetowych związanych z realizacją zadań w dziedzinie ochrony środowiska i przyrody.

Nabór wniosków dla przedsięwzięć z zakresu doposażania jednostek powołanych do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych lub ekstremalnych zjawisk atmosferycznych i poważnych awarii (realizowany w latach 2021-2023).

Nabór adresowany był do państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej (tj. Komendy Miejskie Państwowej Straży Pożarnej, Komendy Powiatowe Państwowej Straży Pożarnej). Pomoc finansowa w formie dotacji przeznaczona była na zakup:

- sprzętu służącego ograniczeniu lub likwidacji zagrożenia dla środowiska, m.in. kontenerów specjalistycznych z wyposażeniem, przyczep transportowych do sprzętu ratowniczo-gaśniczego, generatorów prądu, pomp szlamowych, motopomp do wody zanieczyszczonej, wysokociśnieniowych urządzeń tnąco-gaśniczych, agregatów prądotwórczych, armatury pożarniczej,
- ubrań i sprzętu, m.in. ubrań żaroodpornych, gazoszczelnych, chemoodpornych, nurkowych, kamer podwodnych, skafandrów,
- samochodów specjalnych,
- materiałów, sprzętu i narzędzi przeznaczonych do działań związanych z budową zapleczy logistycznych i mobilnych punktów medycznych, w szczególności namiotów ratowniczych z wyposażeniem, agregatów prądotwórczych, sprzętu kwaterunkowego, oświetleniowego, łączności.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z innowacyjną zieloną infrastrukturą i ochroną bioróżnorodności (realizowany w latach 2021-2023).

Nabór skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe, samorządowych i państwowych jednostek posiadających osobowość prawną, państwowych i samorządowych instytucji kultury, związków wyznaniowych, zakładów opieki zdrowotnej, fundacji i stowarzyszeń. Pomoc finansowa w formie dotacji przeznaczona była m.in. na:

- działania na rzecz utrzymania i odbudowy populacji zagrożonych i zanikających rodzimych gatunków zwierząt, roślin i grzybów oraz siedlisk przyrodniczych,
- usuwanie obcych i inwazyjnych gatunków zwierząt i roślin, w tym barszczu Sosnowskiego, mogących zagrozić gatunkom rodzimym lub siedliskom przyrodniczym,
- nasadzenia ochronne (śródpolne) na obszarach użytkowanych rolniczo – tworzenie i uzupełnianie pasów oraz remiz śródpolnych,
- rozwój i tworzenie ekologicznych murali z wykorzystaniem farb fotokatalitycznych i wertykalnych ogrodów, żywych zielonych ścian, zielonych dachów,
- budowę tężni solankowych,
- małą retencję na obszarach chronionych,
- zewnętrzne i wewnętrzne uzdatniacze powietrza.

Celem naboru było zachowanie bioróżnorodności poprzez odbudowę i zwiększenie populacji rodzimej fauny i flory oraz przywrócenie lub ochrona właściwego stanu ekosystemu oraz tworzenie i popularyzacja innowacyjnych form sprzyjających adaptacji do zmian klimatu.

Nabór w zakresie edukacji ekologicznej (realizowany w latach 2021-2023).

Nabór adresowany był do jednostek samorządu terytorialnego oraz ich związków, spółek prawa handlowego, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej (Komend Miejskich Państwowej Straży Pożarnej, Komend Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej), państwowych i samorządowych jednostek posiadających osobowość prawną, państwowych i samorządowych instytucji kultury, uczelni wyższych, jednostek publicznych radiofonii i telewizji w przypadku realizacji audycji telewizyjnych i radiowych, osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, związków wyznaniowych, fundacji i stowarzyszeń. Pomoc finansowa w formie dotacji przeznaczona była m.in. na: opracowanie i wydanie publikacji upowszechniających wiedzę o środowisku i przyrodzie ich ochronie oraz kształtowanie kultury i etyki ekologicznej, przygotowanie aplikacji o tematyce ekologiczno-przyrodniczej, koszty produkcji wraz z emisją filmów, edukacyjnych programów telewizyjnych i audycji radiowych o tematyce ekologicznej, zakup pomocy dydaktycznych służących bezpośrednio edukacji ekologicznej, tworzenie lub wyposażenie ścieżek lub ogródków dydaktycznych, zakup materiałów plastycznych, dekoracyjnych, „zielone szkoły”, organizację warsztatów, konferencji i szkoleń.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z edukacją ekologiczną w zakresie doposażania ośrodków, pracowni i sal dydaktycznych oraz szkoleń o tematyce ochrony środowiska (realizowany w latach 2021-2023).

Nabór skierowany był do jednostek samorządu terytorialnego i ich związków, państwowych jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej (Komend Miejskich Państwowej Straży Pożarnej, Komend Powiatowych Państwowej Straży Pożarnej), państwowych i samorządowych jednostek posiadających osobowość prawną, państwowych i samorządowych instytucji kultury, jednostek organizacyjnych nieposiadających osobowości prawnej, którym odrębne przepisy przyznają zdolność prawną, uczelni wyższych i związków wyznaniowych. Pomoc finansowa w formie dotacji, przeznaczona była m.in. na: zakup pomocy dydaktycznych służących bezpośrednio edukacji ekologicznej oraz edukacji w zakresie ochrony środowiska lub przyrody, zakup wyposażenia i sprzętu niezbędnego do realizowania programów edukacyjnych lub pokazów dydaktycznych, w tym: zakup sprzętu audiowizualnego, multimedialnego, sprzętu komputerowego wraz z oprogramowaniem edukacyjnym, zakup mobilnych kontenerów edukacyjnych wraz z wyposażeniem, elementy edukacyjne związane z wyposażeniem ścieżek lub ogródków dydaktycznych, służących edukacji w zakresie nauk przyrodniczych lub nauk o ochronie środowiska lub przyrody, infrastruktury edukacyjno-dydaktycznej. Celem naboru było podnoszenie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz tworzenie postawy odpowiedzialności za stan środowiska i przyrody.

Nabór wniosków na przedsięwzięcia pozostałe w zakresie działań planistycznych (realizowany w latach 2021-2023).

Nabór wniosków o dofinansowanie dotacyjne opracowań planistycznych, tj. opracowywanie polityk, strategii, planów lub programów w dziedzinie ochrony środowiska, przyrody lub gospodarki wodnej ważnych w skali lokalnej lub regionalnej, w tym dokumentów wymagających przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko przyjmowanych przez jednostki samorządu terytorialnego i ich związki lub stowarzyszenia, wymaganych ustawowo lub niezbędnych dla ochrony zasobów środowiska lub przyrody albo przeciwdziałania zagrożeniom ich stanu. Celem naboru była ochrona zasobów środowiska i przyrody oraz przeciwdziałanie presji.

III.3 Analiza wdrożenia obecnie obowiązującej Strategii działania

III.3.1 Podpisane umowy i wielkość dokonanych wypłat

W okresie obowiązywania Strategii, w latach 2021-2023 roku zawarto łącznie 53 952 umowy o dofinansowanie zadań na kwotę 1 785 041 tys. zł, w tym:

- 53 590 umów dotacji na kwotę 1 442 370 tys. zł, z czego 41 127 umów na kwotę 1 189 718 tys. zł zawarto w ramach PP Czyste Powietrze;
- 362 umowy pożyczek na kwotę 342 671 tys. zł, z czego 154 umowy na kwotę 133 929 tys. zł zawarto w ramach naboru przedsięwzięć z zakresu efektywności energetycznej i ochrony powietrza.

Szczegółowe zestawienie udzielonego dofinansowania na podstawie umów zawartych w latach 2021-2023 r. przedstawia tabela poniżej.

Zakres działania	RAZEM 2021 r. - 2023 r.			
	Liczba podpisanych umów (w szt.)		Kwota podpisanych umów wraz z aneksami (w tys. zł)	
	pożyczek	dotacji	pożyczek	dotacji
Program Priorytetowy Czyste Powietrze	66	40 761	1 748	1 179 735
Program „Czyste Powietrze” - częściowa spłata kapitału kredytów bankowych	0	366	0	9 983
Program Priorytetowy Ciepłe Mieszkanie	0	36	0	71 321
Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych. Część 1) Dofinansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych	0	82	0	33 882
Ogólnopolski program finansowania służb ratowniczych. Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarniczych	0	567	0	10 677
Ogólnopolski program finansowania usuwania wyrobów zawierających azbest	0	275	0	18 478
Ogólnopolski program regeneracji środowiskowej gleb poprzez ich wapnowanie	0	5 263	0	27 113
Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (poza aglomeracjami KPOŚK)	8	0	59 260	0
Program priorytetowy „Moja Woda”	0	4 696	0	23 811
Program Agroenergia Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii	0	263	0	3 901
Część 1) Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej na lata 2020-2025 (szkolenia)	0	12	0	1 385
Część 1) Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej na lata 2020-2025 (ekopracownie)	0	59	0	3 412
Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej Część 2) Fundusz Ekologii	0	13	0	104
Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie efektywności energetycznej i ochrony powietrza	154	0	134 192	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza wspierające działalność Ochotniczych Straży Pożarnych	0	282	0	9 554
Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych	2	0	1 079	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza na potrzeby obiektów pomocy społecznej	0	11	0	1 701
Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie OZE i elektromobilności	18	0	10 029	0
Nabór wniosków dla przedsięwzięć z zakresu doposażania jednostek powołanych do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych lub ekstremalnych zjawisk atmosferycznych i poważnych awarii	0	71	0	4 034
Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie unieszkodliwiania odpadów medycznych o właściwościach zakaźnych wytworzonych w związku z przeciwdziałaniem COVID-19	0	9	0	539
Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska gruntowo-wodnego	28	0	39 309	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej	57	0	64 062	0

Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z gospodarowaniem wodami opadowymi i roztopowymi	1	0	1 159	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami	3	0	3219	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z innowacyjną zieloną infrastrukturą i ochroną bioróżnorodności	0	110	0	7 983
Nabór wniosków w zakresie edukacji ekologicznej	3	497	60	20 103
Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z edukacją ekologiczną w zakresie doposażenia ośrodków, pracowni i sal dydaktycznych oraz szkoleń o tematyce ochrony środowiska	0	61	0	2 655
Opracowania planistyczne	0	138	0	3 752
Nabór wniosków dla państwowych jednostek budżetowych	0	16	0	8 060
Nabór wniosków w trybie ciągłym	22	0	28 553	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z wykonaniem dokumentacji niezbędnej do realizacji przedsięwzięć w zakresie udostępniania wód termalnych	0	2	0	187
RAZEM	362	53 590	342 671	1 442 370
	53 952		1 785 041	

Tabela 5. Udzielone dofinansowanie na podstawie umów zawartych w latach 2021-2023 r. (w tys. zł)

Kwota środków wypłaconych ogółem w latach 2021-2023 r. wyniosła 1 049 947 tys. zł, z czego środki WFOŚiGW to 299 751 tys. zł, a środki NFOŚiGW to 750 196 tys. zł, w tym:

- kwota wypłaconych dotacji 733 720 tys. zł, z czego środki WFOŚiGW w Poznaniu 74 482 tys. zł, a środki NFOŚiGW to 659 238 tys. zł,
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych 302 tys. zł, w całości ze środków WFOŚiGW w Poznaniu,
- środki przekazywane państwowym jednostkom budżetowym za pośrednictwem rezerwy celowej budżetu państwa 8 056 tys. zł, ze środków WFOŚiGW w Poznaniu,
- kwota wypłaconych pożyczek 260 213 tys. zł, z czego środki WFOŚiGW w Poznaniu to 169 255 tys. zł, a środki NFOŚiGW to 90 958 tys. zł,
- umorzenia pożyczek 46 816 tys. zł, ze środków WFOŚiGW w Poznaniu,
- nagrody za działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej 840 tys. zł ze środków WFOŚiGW w Poznaniu.

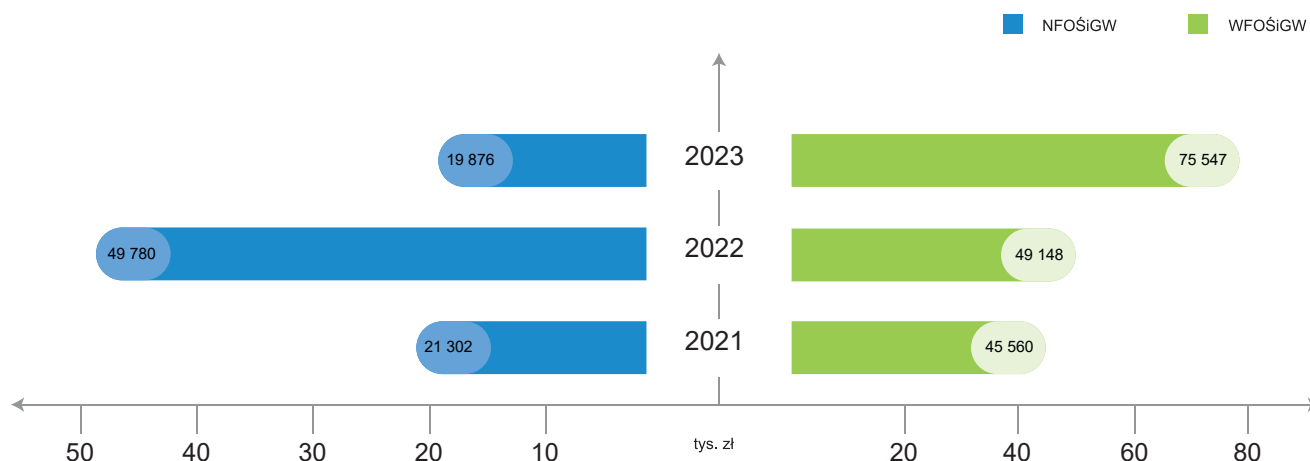
Szczegółowe zestawienie wypłaconych środków w latach 2021-2023 w ramach poszczególnych priorytetów i naborów przedstawia tabela poniżej.

Nazwa naboru	RAZEM 2021 r. - 2023 r.			
	wypłaty dotacji ze środków WFOŚiGW w Poznaniu	wypłaty pożyczek ze środków WFOŚiGW w Poznaniu	wypłaty dotacji ze środków NFOŚiGW	wypłaty pożyczek ze środków NFOŚiGW
Program Priorytetowy Czyste Powietrze	6 000	0	571 891	3 683
Program Priorytetowy Ciepłe Mieszkanie	0	0	1 169	0
Innowacyjna zielona infrastruktura oraz ochrona bioróżnorodności (poprzednio Ochrona bioróżnorodności i świadczenia ekosystemowe)	7 665	0	0	0
Edukacja ekologiczna	19 434	58	0	0
Edukacja ekologiczna - pracownie dydaktyczne	2 549	0	0	0
Doposażenie jednostek powołanych do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych lub ekstremalnych zjawisk atmosferycznych i poważnych awarii realizowanych przez państwowe jednostki organizacyjne nieposiadające osobowości prawnej (tj. Komendy Miejskie Państwowej Straży Pożarnej, Komendy Powiatowe Państwowej Straży Pożarnej)	4 034	0	0	0
Przedsięwzięcia w zakresie działań planistycznych	1 812	0	0	0
Ogólnopolski programu finansowania służb ratowniczych. Część 1) Dofinansowanie zakupu specjalistycznego sprzętu wykorzystywanego w akcjach ratowniczych	4 109	0	30 095	0
Ogólnopolski programu finansowania służb ratowniczych. Część 2) Dofinansowanie zakupu sprzętu i wyposażenia jednostek Ochotniczych Straży Pożarnych	7 080	0	3 509	0
Ogólnopolski program środowiskowej regeneracji gleb poprzez ich wapnowanie	1 898	0	25 215	0
Ogólnopolski Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej Część 1) Ekopracownie	162	0	2 377	0
Ogólnopolski Program Regionalnego Wsparcia Edukacji Ekologicznej Część 2) Fundusz Ekologii	0	0	11	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie efektywności energetycznej i ochrony powietrza	8	61 382	44	15
Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza wspierające działalność Ochotniczych Straży Pożarnych	9 620	0	0	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie modernizacji energetycznej budynków mieszkalnych wielorodzinnych	0	1 079	0	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu ochrony powietrza na potrzeby obiektów pomocy społecznej	1 625	0	0	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie OZE i elektromobilności	0	5 011	0	0
Nabór wniosków w trybie ciągłym	0	29 2660	0	0
Program Priorytetowy Agroenergia Część 1) Mikroinstalacje, pompy ciepła i towarzyszące magazyny energii	0	0	2 508	0
Program Priorytetowy „Moja Woda”	501	0	15 307	0
Ogólnopolski program gospodarki wodno-ściekowej poza granicami aglomeracji ujętych w Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK)	0	0	0	87 260
Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki ściekowej	0	44 283	0	0
Adaptacja do zmian klimatu i ochrony środowiska gruntowo-wodnego	0	27 188	0	0

Nabór wniosków na przedsięwzięcia z zakresu gospodarki odpadami	0	573	0	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z gospodarowaniem wodami opadowymi i roztopowymi	0	415	0	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia w zakresie unieszkodliwiania odpadów medycznych o właściwościach zakaźnych wytworzonych w związku z przeciwdziałaniem COVID-19	546	0	0	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z usuwaniem azbestu	7 277	0	7 111	0
Nabór wniosków dla Państwowych Jednostek Budżetowych	8 056	0	0	0
Nabór wniosków na przedsięwzięcia związane z wykonaniem dokumentacji niezbędnej do realizacji przedsięwzięć w zakresie udostępniania wód termalnych	160	0	0	0
RAZEM	82 538	169 255	659 238	90 958
	251 793		750 196	
	1 001 989			

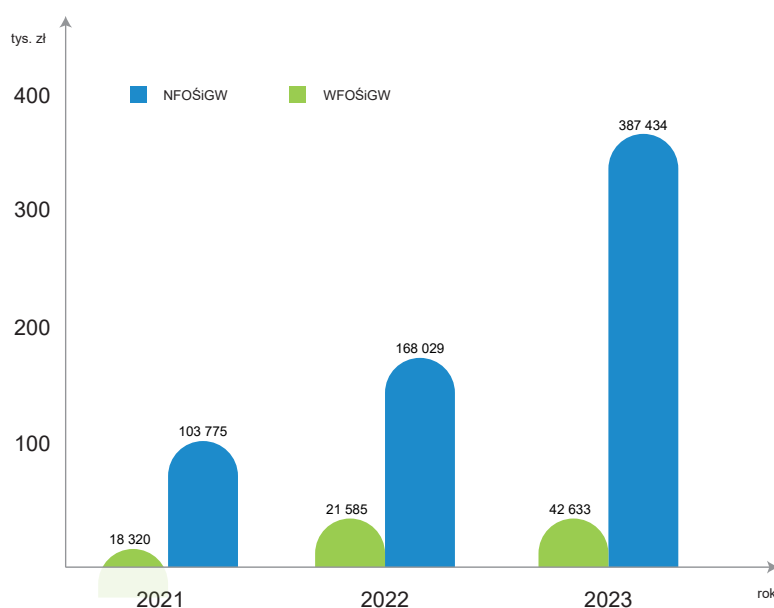
Tabela 6. Środki wypłacone w latach 2021-2023 w ramach poszczególnych priorytetów i naborów (w tys. zł)

Zestawienie wypłaconych pożyczek w latach 2021 - 2023 przedstawia wykres poniżej.

Rysunek 7. Pożyczki wypłacone w latach 2021-2023 (w tys. zł)

Zestawienie wypłaconych dotacji w latach 2021 - 2023 przedstawia wykres poniżej.

Rysunek 8. Dotacje wypłacone w latach 2021-2023 (w tys. zł)

III.3.2 Efekty środowiskowe

Jako wskaźniki realizacji celów Funduszu przyjęto efekty rzeczowe i ekologiczne z umów zakończonych o wsparcie realizacji przedsięwzięć objętych wszystkimi priorytetami działania.

Osiągnięte rezultaty w latach 2021-2023 prezentuje tabela poniżej.

Nazwa efektu	Osiągnięta wartość efektu			
	2021 r.	2022 r.	2023 r.	Razem
Liczba budynków/ lokali mieszkalnych o poprawionej efektywności energetycznej (szt.)	6 054	11 589	16 056	33 699
Liczba wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach/ lokalach mieszkalnych (szt.)	5 947	10 748	14 355	31 050
Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej z zainstalowanych mikroinstalacji fotowoltaicznych (MW)	2,32	3,84	22	28
Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych (MW)	6,8	2,55	1,87	11
Liczba instalacji fotowoltaicznych (szt.)	334	529	2 052	2 915
Ograniczenie zużycia energii końcowej (MWh/rok)	112 604,40	156 035,40	296 800,20	565 440
Ograniczenie emisji SO ₂ (Mg/rok)	532,69	948,21	1404,06	2 885
Ograniczenie emisji pyłu o średnicy mniejszej niż 10 mikrometrów (PM ₁₀) (Mg/rok)	136,22	237,92	361,6	736
Ograniczenie emisji pyłu o średnicy mniejszej niż 2,5 mikrometrów (PM _{2,5}) (Mg/rok)	121,56	210,89	322,73	655
Ograniczenie emisji benzo(a)pirenu (Mg/rok)	0,18	0,31	0,51	1,00
Ilość ograniczonej lub unikniętej emisji dwutlenku węgla CO ₂ (Mg/rok)	52 484,62	93 799,75	140 706,42	286 991
Ograniczenie emisji NO _x (Mg/rok)	76,52	144	201,7	422
Liczba zakupionego sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń (szt.)	15	1311	650	1 976
Liczba osób objętych ochroną przeciwpożarową oraz systemem monitorowania i ostrzegania (osoby)	300 000	2 838 605	1 000 000	4 138 605
Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków (RLM)	16 041	20 742	4 985	41 768
Liczba zakupionego sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń (szt.)	14	4	63	81
Liczba jednostek służb ratowniczych wspartych do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków awarii i katastrof (szt.)	107	156	283	546
Powierzchnia zregenerowanych gleb (ha)	20 613	14 614	11 174	46 401
Masa zastosowanego czystego składnika CaO lub CaO+ MgO	57 553,65	43 199	35 269	136 022
Ilość zagospodarowanej wody opadowej (m ³ /rok)	150 181	118 755	20 333	289 269
Liczba instalacji służących zagospodarowaniu wody opadowej (szt.)	2 027	1 724	255	4 006
Masa unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych lub materiałów zawierających azbest (Mg)	5 531	23 987	18 450	47 968
Powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów (ha)	169,7797	1 023,1654	450	1 642,95
Liczba gatunków z czerwonej księgi gatunków zagrożonych, chronionych w wyniku realizacji przedsięwzięć (szt.)	10	32	23	65
Liczba osób biorących udział w działaniach edukacyjnych (osób)	1 034 269	884 674	974 750	2 893 693
Liczba zakupionego sprzętu niezbędna do realizowania programów edukacyjnych (szt.)	2 076	2 692	11 891	16 659
Liczba opracowań planistycznych (szt.)	71	40	55	166

Tabela 7. Osiągnięte efekty rzeczowe i ekologiczne z umów zakończonych w latach 2021-2023.

Podane powyżej wartości efektów rzeczowych i ekologicznych odnoszą się do działań WFOŚiGW w Poznaniu zrealizowanych ze środków własnych oraz przy udziale środków Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej.

III.3.3 Działania poza finansowaniem ochrony środowiska

Podstawowym celem polityki informacyjno-promocyjnej wynikającej ze Strategii WFOŚiGW w Poznaniu na lata 2021–2024 jest utrzymanie, rozwój i utrwalanie pozytywnego wizerunku Funduszu. Na stronie internetowej WFOŚiGW, w mediach społecznościowych (Facebook, Twitter, Instagram) umieszczane są informacje o ważnych dla Funduszu wydarzeniach, ze szczególnym uwzględnieniem informacji od Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz NFOŚiGW. Prowadzenie wspólnych działań o charakterze informacyjno-promocyjnym to także działanie ujęte we Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej i wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2021-2024.

Działania informacyjno-promocyjne to jeden z najważniejszych czynników, które wpływają na pozytywny wizerunek instytucji. Fundusz na bieżąco informuje o aktualnej ofercie finansowej, warunkach i możliwościach udziału w ogłaszanych naborach, a także o innych wydarzeniach i inicjatywach z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Na stronie internetowej WFOŚiGW w Poznaniu, w okresie obowiązywania Strategii, opublikowano 847 informacji, a w mediach społecznościowych (Facebook, Twitter, Instagram) 3 548 postów dotyczących działalności Funduszu, ze szczególnym uwzględnieniem informacji od Ministerstwa Klimatu i Środowiska oraz NFOŚiGW.

Fundusz realizował także działania informacyjne i promocyjne w mediach masowych i społecznościowych m.in. w postaci:

- emisji spotów reklamowych PP Czyste Powietrze na antenie radia Emaus,
- audycji w radio Emaus w ramach programu „Ekosfera” z udziałem przedstawicieli WFOŚiGW w Poznaniu,
- programu „Wielkopolski Informator Ekologiczny” – realizowanego przy współpracy TVP3 Poznań,
- cyklu 12 programów „Ekologiczna Wielkopolska” na antenie TVP3 Poznań,
- udziału przedstawicieli Funduszu w cyklu Wielkopolska Warta Poznania na antenie TVP3 Poznań,
- udziału przedstawicieli Funduszu w audycjach radiowych na antenie Radia Poznań, Radia Afera,
- artykułów w prasie lokalnej i regionalnej – „Merkuriusz”, „ABC Leszno”, „Przegląd Koniński”, „iTurek” oraz „Głos Wielkopolski” wraz z regionalnymi tytułami wydawnictwa Polska Press,
- udziału przedstawicieli Funduszu w programie „Temat Dnia” na antenie TVP3 Poznań,
- artykułu w wydawnictwie „Wielkopolska zaprasza”.

W ramach konferencji, szkoleń, targów, konkursów i innych wydarzeń Fundusz zorganizował m.in:

- szkolenia dla pracowników gmin, które w danym czasie podpisały Porozumienie w zakresie wspólnej realizacji Programu Priorytetowego Czyste Powietrze,
- spotkania dla mieszkańców dot. ekologicznego ogrzewania i źródeł finansowania,
- cykl spotkań informacyjnych dla sołtysów w zakresie wspólnej realizacji Programu Priorytetowego Czyste Powietrze,
- konkursy w ramach Młodzieżowego Kongresu Klimatycznego,
- lekcje online dla uczniów ze szkół ponadpodstawowych,
- konferencje naukowe z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- konkursy na Facebooku, które poruszały tematy związane z działalnością WFOŚiGW w Poznaniu,
- warsztaty z ekologii dla uczniów ze szkół podstawowych na terenie województwa wielkopolskiego,
- webinaria dla mieszkańców województwa wielkopolskiego na temat Programu Priorytetowego Czyste Powietrze,
- stoiska informacyjno-promocyjne podczas licznych wydarzeń plenerowych o charakterze masowym np. pikników, dożynek, festynów o tematyce ekologicznej.

Przedstawiciele WFOŚiGW w Poznaniu brali udział także w:

- utworzeniu rankingu „Ekologiczna gmina”,
- organizacji wydarzenia „X Dywany Kwiatowe”, wspólnie ze Stowarzyszeniem Naukowo-Technicznym Inżynierów i Techników Ogrodnictwa,
- kampanii „Gotowanie przez NIE marnowanie” organizowanej przez Bank Żywności w Lesznie,
- Targach POL-ECO oraz innych targach branżowych,
- Komisjach Konkursowych Olimpiady Wiedzy Ekologicznej, Konkursu na najlepszą pracę magisterską z zakresu ochrony środowiska, konkursu pn. Działania proekologiczne i prokulturowe w ramach strategii województwa wielkopolskiego,
- Wielkopolskim Forum Samorządowym,
- pracach Zespołu doradczego ds. środowiska przy Wojewodzie Wielkopolskim,
- pracach Regionalnej Komisji ds. Ocen Oddziaływania na Środowisko,
- Radzie Gospodarczej kierunku Geografii w kadencji 2021-2024 Wydziału Nauk Geograficznych i Geologicznych UAM,
- Komitecie Honorowym Wielkopolskiego Festiwalu Kultury Łowieckiej i Edukacji Ekologicznej,
- Zespole roboczym do spraw „Strategii rozwoju Aglomeracji Kalisko-Ostrowskiej do 2030 roku”,
- Komitecie Sterującym dotyczącym realizacji projektu pn. LIFE AFTER COAL PL – Wdrażanie Strategii na rzecz Neutralności Klimatycznej Wielkopolska Wschodnia 2040,
- Radzie Gospodarczej tworzonej przy kierunku Hydrologia, meteorologia i klimatologia UAM,
- Radzie Gospodarczej Wydziału Geografii Społeczno-Ekonomicznej i Gospodarki Przestrzennej UAM.

Fundusz objął patronatem 23 konferencje i wydarzenia poświęcone tematyce ochrony środowiska i przyrody.

WFOŚiGW w Poznaniu przekazywał upominki świąteczne dla dzieci z placówek opiekuńczo-wychowawczych, zabawki i ozdoby świąteczne dla dzieci z Kliniki Onkologii, Hematologii i Transplantologii Pediatricznej Szpitala Klinicznego im. Karola Jonschera w Poznaniu, upominki świąteczne na rzecz domów samotnej matki oraz młodzieżowych ośrodków socjoterapii. Fundusz przekazał także przedmioty na licytacje w ramach akcji „Paczka dla bohatera”, której celem jest sfinansowanie zabiegów rehabilitacyjnych i fizjoterapeutycznych oraz paczek świątecznych dla weteranów wojennych. WFOŚiGW w Poznaniu wspierał także schroniska i przytuliska dla bezdomnych zwierząt na terenie Wielkopolski.

W okresie pandemii Covid-19 Fundusz podjął szereg działań mających na celu pomoc w walce z wirusem, w tym m.in. – zakup respiratora na rzecz szpitala zakaźnego, współpracę której wynikiem było przekazanie specjalistycznego materiału medycznego zawierającego jony srebra, z którego powstało kilka tysięcy maseczek ochronnych oraz przekazanie materiałów codziennych potrzeb do Powiatowej Stacji Sanitarno-Epidemiologicznej. W ramach tych działań zakupione i przekazane zostały również środki ochrony osobistej dla pacjentów i personelu Wojewódzkiego Specjalistycznego ZZOZ Chorób Płuc i Gruźlicy w Wolicy, sprzęt komputerowy na rzecz 4 szkół podstawowych z województwa wielkopolskiego, służący jako wsparcie w nauczaniu w trybie zdalnym. Fundusz zorganizował także zbiórkę wśród pracowników na rzecz Domów Pomocy Społecznej z terenu Wielkopolski. W ramach akcji przekazano artykuły medyczne, środki czystości i higieny osobistej, a także napoje i słodczyce.

III.4 Analiza SWOT WFOŚiGW w Poznaniu

Poniżej przedstawiono analizę SWOT Funduszu, opracowaną z uwzględnieniem Wspólnej Strategii Działania Narodowego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej oraz wojewódzkich funduszy ochrony środowiska i gospodarki wodnej na lata 2025-2028, analiz kierujących poszczególnymi komórkami organizacyjnymi Funduszu oraz oceny respondentów z przeprowadzonych konsultacji społecznych w Wielkopolsce.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
• stabilny i wiarygodny system finansowania ochrony środowiska, dobrze oceniany w Wielkopolsce • różnorodne zasady i formy dofinansowania dostosowane do specyfiki celów i potrzeb Beneficjentów Funduszu • zdolność do generowania środków na finansowanie ochrony środowiska i gospodarki wodnej w kwocie kilkakrotnie przekraczającej wpływy uzyskiwane z tytułu opłat i kar środowiskowych • możliwość dodatkowego mobilizowania środków z innych źródeł (efekt dźwigni finansowej) • wypracowana współpraca i komunikacja w instytucjach i podmiotach zewnętrznych, dobre relacje z tymi instytucjami • oparte na procedurach, zobiektywizowane, przejrzyste, akceptowane przez Radę Nadzorczą WFOŚiGW w Poznaniu zasady przyznawania dofinansowania • doświadczenie i współpraca w realizacji wspólnych programów przez NFOŚiGW i WFOŚiGW w Poznaniu • publikowanie harmonogramu naborów • kompetentna, wykwalifikowana i doświadczona kadra pracownicza, możliwość doskonalenia zawodowego • terminowość i wysokie tempo pracy • efektywna praca w systemie hybrydowym z wykorzystaniem dokumentów w formie elektronicznej • doświadczenie w obsłudze środków pochodzących z UE • podejście niekomercyjne tzn. kierowanie się tylko i wyłącznie interesem publicznym i środowiskowym • dostępność Funduszu na poziomie regionalnym • duży potencjał szkoleniowo-edukacyjny	• brak jednolitego i dostosowanego do potrzeb Funduszu systemu informatycznego • niejednolite systemy wnioskowania o środki • niejednolity system ewidencjonowania i raportowania efektów środowiskowych pomiędzy instytucjami zaangażowanymi w ochronę środowiska • brak profesjonalnego, jednolitego i nowoczesnego elektronicznego systemu komunikacji z Beneficjentem • czasami niezrozumiałe dla wnioskodawców procedury, dla niektórych jest zbyt obszerna dokumentacja • brak możliwości wypłaty pożyczki przed realizacją inwestycji, wygórowane wymagania w zakresie zabezpieczeń umów, czasami zbyt krótki termin realizacji przedsięwzięcia • niedostosowanie zasobów kadrowych do zwiększających się zadań Funduszu • niedoskonały proces wymiany informacji i dobrych praktyk pomiędzy poszczególnymi komórkami organizacyjnymi • organizacja pracy częściowo uzależniona od godzin pracy i dostępności radców prawnych
SZANSE	ZAGROŻENIA
• wysoki priorytet polityki krajowej i unijnej w zakresie przeciwdziałania zmianom klimatycznym, ochronie środowiska i różnorodności biologicznej • przewidywany strumień środków unijnych na zadania związane z transformacją energetyczną oraz poprawą jakości powietrza • rozwój oferty finansowej Funduszu • rozszerzanie się obszaru funkcjonowania Funduszu – działalność wspierająca Wielkopolan w zakresie doradztwa związanego z działaniami na rzecz ochrony środowiska • zwiększenie współpracy z podmiotami zewnętrznymi • rozwój nowych obszarów zrównoważonego rozwoju m.in. gospodarka o obiegu zamkniętym, adaptacja do zmian klimatu • zwiększająca się świadomość ekologiczna i aktywność inwestycyjna w sferze środowiska • rozwój informatyzacji • nawiązanie szerszej współpracy z instytucjami finansowymi • zwiększenie wpływów finansowych z nowych źródeł • zwiększenie zatrudnienia • intensyfikacja promocji Funduszu • możliwość realizacji przedsięwzięć w perspektywie dłuższej niż rok	• nakładanie na system funduszy zobowiązań ustawowych przekraczających możliwości ich finansowania z bieżących przychodów • konkurencja ofert między NFOŚiGW a WFOŚiGW (brak skutecznej linii demarkacyjnej) • konkurencyjność usług sektora finansowego, w tym banków w zakresie preferencyjnych kredytów, pożyczek • zmniejszenie zdolności zaciągania zobowiązań finansowych przez samorządy terytorialne • zmiany prawne ograniczające wpływ środków z tytułu kar i opłat za korzystanie ze środowiska • ograniczenie możliwości przyznawania dofinansowania przedsiębiorcom ze względu na przepisy prawa unijnego i przepisy krajowe dotyczące zasad udzielania pomocy publicznej • możliwość wystąpienia dekonstrukcji i obniżenia skłonności Beneficjentów do podejmowania ryzyka inwestycyjnego • wprowadzanie do dokumentów planistycznych zapisów narzucających Funduszowi kierunki i wysokość wydatkowania środków • trudności w pozyskiwaniu pracowników o wymaganych kompetencjach • rotacja pracowników • możliwość przeciążenia pracą i wypalenia zawodowego

Rysunek 9. Analiza SWOT Funduszu

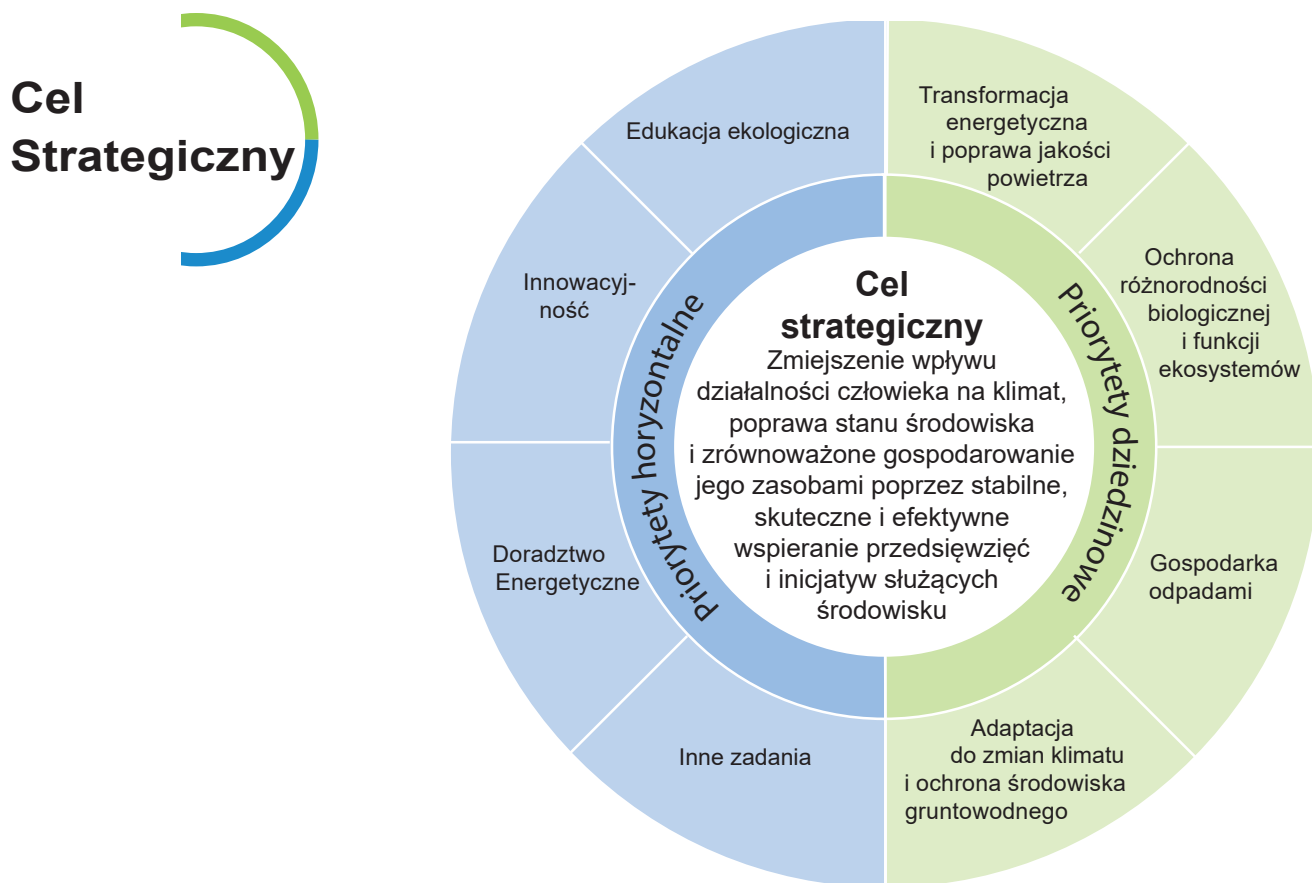
IV. Strategia działania WFOŚiGW w Poznaniu na lata 2025-2028

IV.1 Metodyka opracowania Strategii

Do opracowania niniejszej Strategii przyjęto metodykę strategicznej karty wyników (balanced scorecard).

W pierwszej kolejności określono cel strategiczny Funduszu, który jest spójny z jego misją i wizją oraz uwzględnia ich strategiczne priorytety środowiskowe. Wyznaczono priorytety środowiskowe: dziedzinowe i horyzontalne stanowiące tło realizacji celów operacyjnych, które wpisują się w priorytety Wspólnej Strategii. Określono cztery główne perspektywy, które będą stanowiły grupy działań realizujących cele operacyjne. Wskazane na diagramie cele organizacyjne wpłyną na efektywne i sprawne wykonanie celów priorytetów środowiskowych.

Poniżej przedstawiono schemat wdrażania Strategii, który zawiera informację o korelacji działań, zadań, perspektyw i priorytetów środowiskowych z celem strategicznym.

Cele Operacyjne

Rysunek 10. Schemat wdrażania Strategii działania na lata 2025-2028

IV.2 Wizja, Misja, Cel strategiczny

Wizja

Nowoczesny, elastyczny, kompetentny, sprawny i efektywny system wspierania działań na rzecz ochrony środowiska, neutralności klimatycznej i zrównoważonego gospodarowania zasobami środowiska.

Misja

Skutecznie i efektywnie wspieramy działania na rzecz środowiska oraz zrównoważonego gospodarowania jego zasobami.

Cel strategiczny

Zmniejszenie wpływu działalności człowieka na klimat, poprawa stanu środowiska i zrównoważone gospodarowanie jego zasobami przez stabilne, skuteczne i efektywne wspieranie przedsięwzięć i inicjatyw służących środowisku.

IV.3 Priorytety środowiskowe (dziedzinowe i horyzontalne)

Dziedzinowe priorytety środowiskowe, jakie będą realizowane w latach 2025-2028 wpisują się zasadniczo w realizację polityki państwa w zakresie ograniczania zmian klimatu i emisji zanieczyszczeń. Ważnymi celami w tym zakresie są: transformacja energetyczna w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie (w tym wzrost wytwarzania energii ze źródeł odnawialnych), wzrost efektywności energetycznej zgodnie z zasadą „efektywność energetyczna przede wszystkim” (EE1st), walka z zanieczyszczeniem powietrza (w tym niską emisją), poprawa jakości środowiska, adaptacja do zmian klimatu i bezpieczeństwo ekologiczne poprzez łagodzenie zmian klimatu, zarządzanie ryzykiem klęsk żywiołowych. Bardzo ważne są także pozostałe priorytety, takie jak: gospodarka wodno-ściekowa, gospodarowanie odpadami i ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów.

Realizacja powyższych celów związana jest także z horyzontalnymi celami środowiskowymi, których wykonanie wpłynie na osiągnięcie dziedzinowych celów środowiskowych. Do nich zaliczono m.in. edukację ekologiczną i innowacje. Ukierunkowanie części aktywności Funduszu w tym zakresie spowoduje wzrost uzyskiwanych wartości efektów ekologicznych, m.in. na skutek zmian zachowania i świadomości obywateli. Koordynacja działań Funduszu na poziomie organizacyjnym powinna skutkować wzrostem synergii i obniżeniem kosztów wdrażania.

IV.3.1 Dziedzinowe priorytety finansowania ochrony środowiska

IV.3.1.1 Transformacja energetyczna i poprawa jakości powietrza.

Dla priorytetu Transformacja energetyczna głównym celem jest realizacja zobowiązań Polski, które co do kierunku są zgodne z celami Unii Europejskiej, ale uwzględniają także krajowe i regionalne uwarunkowania. Głównym zadaniem poprawy jakości powietrza w najbliższym okresie strategicznym jest zmniejszenie emisji zanieczyszczeń do powietrza, poprawa jakości życia mieszkańców oraz spełnienie wymogów prawa krajowego i unijnego. Ponadto istotne jest kontynuowanie walki o ograniczenie niskiej emisji przez wdrażanie programów i przedsięwzięć związanych z wymianą źródeł ciepła, termomodernizacją oraz wzrostem znaczenia nisko oraz zeroemisyjnego transportu.

Główne cele transformacji energetycznej i poprawy jakości powietrza:

- Redukcja lub uniknięcie emisji gazów, pyłów lub energii do powietrza atmosferycznego, w tym ograniczenie niskiej emisji;
- Przedsięwzięcia zapewniające transformację energetyczną w kierunku gospodarki neutralnej klimatycznie, w tym zwiększanie udziału energii pozyskiwanej z odnawialnych źródeł w bilansie energetycznym regionu, rozwój systemów magazynowania energii, wspieranie budownictwa pasywnego;
- Wdrażanie działań w zakresie oszczędności energii i poprawy efektywności energetycznej oraz wspieranie ekologicznych form transportu i infrastruktury towarzyszącej.

IV.3.1.2 Adaptacja do zmian klimatu i ochrona środowiska gruntowo-wodnego

Dla priorytetu Adaptacja do zmian klimatu głównym celem jest zminimalizowanie negatywnych skutków zmian klimatycznych oraz zwiększenie odporności społeczeństw, ekosystemów i gospodarek na te zmiany. Adaptacja jest niezbędna, ponieważ zmiany klimatu już mają miejsce i będą się pogłębiać, nawet jeśli uda się ograniczyć emisje gazów cieplarnianych. Głównym zadaniem ochrony środowiska gruntowo-wodnego jest ograniczanie zanieczyszczeń, jakie mogą przedostawać się do gleby oraz wód powierzchniowych i podziemnych.

Oto główne cele adaptacji do zmian klimatu i ochrony środowiska gruntowo-wodnego:

- Przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska i likwidacja ich skutków, w tym doposażanie jednostek powołanych do zapobiegania i likwidacji skutków katastrof naturalnych lub ekstremalnych zjawisk atmosferycznych i poważnych awarii;
- Łagodzenie zmian klimatu, w tym gospodarowanie wodami opadowymi i roztopowymi oraz wspieranie działań związanych ze zwiększeniem retencji jako przeciwdziałanie zmianom klimatu;
- Porządkowanie gospodarki wodno-ściekowej, w tym przedsięwzięcia związane z gospodarką osadami ściekowymi;
- Zrównoważone i efektywne gospodarowanie zasobami wodnymi w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym zapewnienie wody pitnej o odpowiedniej jakości;
- Ochrona gleby i remediacja terenów zdegradowanych;
- Usuwanie zanieczyszczeń gleby lub ziemi albo niekorzystnego przekształcenia naturalnego ukształtowania terenu, które nastąpiły w wyniku katastrofy naturalnej.

IV.3.1.3 Gospodarka odpadami

Gospodarka odpadami ma na celu zapobieganie powstawaniu odpadów, zagospodarowanie powstałych odpadów, unieszkodliwianie odpadów, których nie udało się zagospodarować w inny sposób przez maksymalne wykorzystanie zasobów oraz minimalizację generowania odpadów. Podjęte starania koncentrują się na tworzeniu systemów, w których odpady są traktowane jako surowce wtórne, które mogą być ponownie wykorzystane lub poddane recyklingowi, zgodnie z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, zamiast być przekazywane do unieszkodliwiania (np. poprzez składowanie lub termiczne przekształcanie). Główne cele priorytetu obejmują:

- Realizację przedsięwzięć zgodnych z Planem gospodarki odpadami dla województwa wielkopolskiego na lata 2019-2025 wraz z planem inwestycyjnym;
- Realizację przedsięwzięć związanych z rozwojem technicznym, technologicznym i organizacyjnym w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym;
- Realizację przedsięwzięć związanych z porządkowaniem hierarchii postępowania z odpadami, tj. zapobieganiem powstawaniu, przygotowywaniem do ponownego użycia, recyklingiem i innymi procesami odzysku lub unieszkodliwianiem odpadów;
- Realizację przedsięwzięć związanych z wykorzystaniem odpadów do celów energetycznych, w tym budowa instalacji do termicznego przekształcania odpadów;
- Usuwanie odpadów z miejsc nieprzeznaczonych do ich składowania lub magazynowania, w szczególności odpadów stanowiących zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi lub środowiska, oraz gospodarowanie nimi.

IV.3.1.4 Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów

Dla priorytetu Ochrona różnorodności biologicznej i funkcji ekosystemów głównym zadaniem jest zapewnienie trwałego istnienia różnorodnych form życia na Ziemi oraz zachowanie ekosystemów w ich naturalnym stanie lub najbliższym możliwym do osiągnięcia. Obejmuje to szereg konkretnych celów i korzyści, jak:

- Czynna ochrona przyrody na terenach objętych obszarowymi formami ochrony, zgodnie z planami ochrony lub planami zadań ochronnych;
- Ochrona i rozwój obszarów zieleni w miastach jako elementu systemów miejskich korytarzy ekologicznych i przewietrzania miast, a także przeciwdziałania efektowi termicznemu m.in. poprzez tworzenie społecznych ogrodów permakulturowych;
- Nasadzenia ochronne (śródpolne) na obszarach użytkowanych rolniczo. Tworzenie i uzupełnianie pasów oraz remiz śródpolnych;
- Działania na rzecz utrzymania i odbudowy populacji zagrożonych i zanikających rodzimych gatunków roślin, zwierząt;
- Tworzenie i modernizacja ośrodków rehabilitacji zwierząt dzikich wolno żyjących gatunków rodzimych.
- Eliminacja inwazyjnych gatunków obcych roślin i zwierząt, stwarzających zagrożenie dla Unii Europejskiej lub Polski.

IV.3.2 Horyzontalne priorytety finansowania ochrony środowiska

IV.3.2.1 Edukacja ekologiczna

Celem priorytetu Edukacja ekologiczna jest kształtowanie świadomości ekologicznej społeczeństwa oraz tworzenie postawy odpowiedzialności za stan środowiska i przyrody, tj.

- Wspomaganie edukacji ekologicznej poprzez działania podnoszące świadomość ekologiczną i budujące postawę poszanowania przyrody przez społeczeństwo;
- Wspieranie rozwoju terenowej infrastruktury edukacyjnej;
- Konkursy, warsztaty, olimpiady i inne działania upowszechniające wiedzę ekologiczną i przyrodniczą rozwijające kompetencje ekologiczne, przeznaczone dla wszystkich grup wiekowych, zarówno dzieci i młodzieży jak i osób dorosłych i starszych;
- Seminaria, konferencje, szkolenia i sympozja z zakresu ochrony środowiska i przyrody oraz gospodarki wodnej w odniesieniu do wszystkich działań objętych priorytetami WFOŚiGW w Poznaniu.

IV.3.2.2 Innowacyjność

Wprowadzanie innowacyjnych technologii i rozwiązań w ochronie środowiska przyczyni się do realizacji celów Europejskiego Zielonego Ładu, w tym neutralności klimatycznej, zielonej transformacji gospodarki i zrównoważonego rozwoju. Proponowane rozwiązania powinny być równocześnie spójne z zasadą DNSH (ang. Do No Significant Harm), która odnosi się do 6 celów środowiskowych: łagodzenia zmian klimatu, adaptacji do zmian klimatu, zrównoważonego wykorzystywania i ochrony zasobów wodnych i morskich, gospodarki o obiegu zamkniętym (w tym zapobieganiu powstawaniu odpadów i recyklingu), zapobiegania i kontroli zanieczyszczeń powietrza, wody i ziemi oraz ochrony i odbudowy bioróżnorodności i ekosystemów.

Rozwijanie Innowacyjności w ochronie środowiska jest ważne dla wielu dziedzin ochrony środowiska tj.:

- Skuteczniejszych rozwiązań: Innowacyjność umożliwia opracowanie nowych technologii, procesów i rozwiązań, które mogą być bardziej skuteczne w ochronie środowiska niż tradycyjne metody.
- Oszczędności zasobów: Innowacje w ochronie środowiska mogą prowadzić do bardziej efektywnego wykorzystania zasobów naturalnych, takich jak energia, woda czy surowce.
- Rozwoju gospodarczego: Sektor ochrony środowiska może stać się źródłem nowych miejsc pracy i możliwości rozwoju.

- Ochrony zdrowia publicznego: Innowacyjne technologie i rozwiązania w ochronie środowiska mogą przyczynić się do poprawy jakości powietrza, wody, gleby i klimatu akustycznego, co przekłada się na zdrowie publiczne i zmniejszenie ryzyka wystąpienia chorób związanych z zanieczyszczeniem środowiska.
- Zachowania bioróżnorodności: Innowacje mogą pomóc w ochronie i przywracaniu zdegradowanych ekosystemów oraz w zachowaniu bioróżnorodności. Dzięki nowym technologiom możliwe jest np. lepsze monitorowanie i zarządzanie obszarami przyrodniczymi oraz odtwarzanie siedlisk dla zagrożonych gatunków.
- Adaptacji do zmian klimatu: Innowacyjność jest kluczowa w adaptacji do zmian klimatu. Opracowanie nowych rozwiązań technologicznych związanych z zielono-niebieską infrastrukturą, takich jak odnawialne źródła energii, technologie w zakresie oszczędności wody oraz technologie oszczędzania energii może pomóc społeczeństwu w dostosowaniu się do zmieniających warunków klimatycznych.

IV.3.2.3 Doradztwo energetyczne i klimatyczne w ramach Projektu Doradztwa Energetycznego na rzecz osiągnięcia przez Polskę Neutralności Klimatycznej

Istotna dla WFOŚiGW w Poznaniu jest kontynuacja realizacji Projektu pn. „Ogólnopolski system wsparcia doradczego dla sektora publicznego, mieszkaniowego oraz przedsiębiorstw w zakresie efektywności energetycznej oraz OZE” w nowej perspektywie finansowej UE. Projekt, którego aktualna nazwa to „Projekt Doradztwa Energetycznego” przyczynia się do realizacji celów klimatyczno-energetycznych określonych w „Krajowym Planie na rzecz Energii i Klimatu na lata 2021-2030”. Celem głównym Projektu jest wspieranie działań wyznaczonych przez Europejski Zielony Ład, mających na celu osiągnięcie przez Polskę neutralności klimatycznej do 2050 roku. Cel główny wpisuje się w wizję bardziej przyjaznej dla środowiska, niskoemisyjnej i przechodzącej w kierunku gospodarki zeroemisyjnej oraz odpornej Europy dzięki promowaniu czystej i sprawiedliwej transformacji energetycznej, zielonych i niebieskich inwestycji, gospodarki o obiegu zamkniętym, łagodzenia zmian klimatu i przystosowania się do nich, zapobiegania ryzyku i zarządzania ryzykiem, oraz zrównoważonej mobilności. Partnerem Wiodącym Projektu w dalszym ciągu jest Narodowy Fundusz Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej. W strukturach WFOŚiGW w Poznaniu działa zespół Doradców Klimatyczno-Energetycznych, których działalność polega m.in. na wsparciu odbiorców Projektu poprzez konsultacje i porady w zakresie źródeł finansowania inwestycji z obszaru EE i OZE, adaptacji do zmian klimatu oraz wsparciu merytorycznym. Doradcy prowadzą także działania edukacyjne (m.in. szkolenia, spotkania tematyczne, warsztaty szkoleniowe, webinaria), działania informacyjno-promocyjne (m.in. organizacja konferencji, spotkania z dziećmi i młodzieżą) czy szkolenia pracowników gmin.

Projekt Doradztwa Energetycznego finansowany jest z Programu Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko 2021-2027. Całkowity budżet Projektu to 40 mln euro. Budżet przewidziany dla WFOŚiGW w Poznaniu to 13 mln 700 tys. zł.

IV.3.2.4 Inne zadania

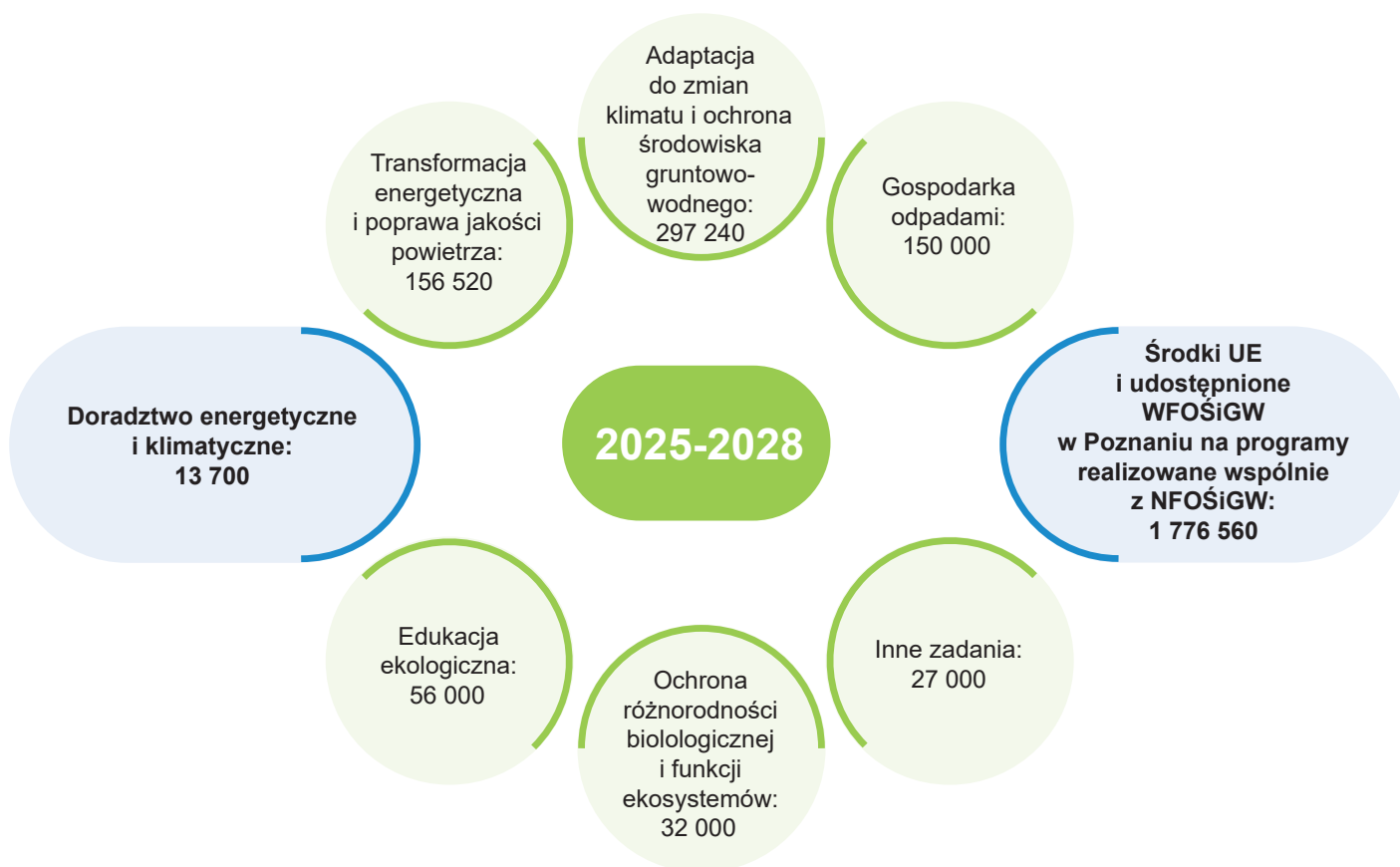
- Opracowywanie wymaganych ustawowo planów, programów lub audytów w dziedzinach objętych priorytetami WFOŚiGW w Poznaniu.
- Inne działania służące ochronie środowiska i przyrody oraz gospodarce wodnej, wynikające z zasady zrównoważonego rozwoju i zgodne ze strategią Wojewódzkiego Funduszu i Ochrony Środowiska w Poznaniu, ważne w skali regionalnej lub o znaczącej skali efektu ekologicznego.

IV.3.3. Ramy finansowe priorytetów środowiskowych

Wsparcie finansowe przedsięwzięć i programów służących ochronie środowiska i gospodarki wodnej województwa wielkopolskiego ze środków Funduszu odbywać się będzie zgodnie z Zasadami udzielenia i umarzania pożyczek oraz trybu i zasad udzielania i rozliczania dotacji ze środków WFOŚiGW w Poznaniu.

W ramach finansowych ujęto główne źródła finansowania zgodnie z ustawą prawo ochrony środowiska, jednakże w kolejnych latach mogą pojawić się dodatkowo nowe źródła przychodów

Przedstawione poniżej ramy finansowe (prognozy) uwzględniają podział na zadania statutowe jedynie w odniesieniu do środków WFOŚiGW w Poznaniu. Środki finansowe pozyskane w ramach współpracy z NFOŚiGW na realizację wspólnych Programów Priorytetowych zostały oszacowane na podstawie wykonania 2023 roku na cały okres obowiązywania Strategii. Niektóre programy podlegają obecnie weryfikacji przez NFOŚiGW pod kątem możliwości i zasadności ich finansowania, dlatego nie określono szczegółowo kierunków ich finansowania. Przewidywane środki na dotacje w ramach Programu FENX Czyste Powietrze na lata 2024-2029 to 504 584 tys. zł.

Rysunek 11. Ramy finansowe WFOŚiGW w Poznaniu na przedsięwzięcia priorytetowe w latach 2025-2028 (w tys. zł)

IV.3.4. Efekty środowiskowe

Wypełniając cele ustawowe, WFOŚiGW w Poznaniu będzie realizował programy i nabory, które zostaną wymiarowane efektami środowiskowymi.

Podane w tabeli poniżej wartości mierników, określające stopień realizacji celu, odnoszą się do działań WFOŚiGW w Poznaniu realizowanych ze środków własnych oraz przy udziale środków NFOŚiGW.

Nazwa miernika	Planowana wartość miernika do osiągnięcia
Ilość ograniczonej lub unikniętej emisji dwutlenku węgla CO ₂ (Mg/rok)	500 000
Ograniczenie zużycia energii końcowej (MWh/rok)	1 000 000
Liczba budynków/lokalii mieszkalnych o poprawionej efektywności energetycznej (szt.)	60 000
Liczba wymienionych nieefektywnych źródeł ciepła na niskoemisyjne w budynkach/lokalach mieszkalnych (szt.)	50 000
Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej z zainstalowanych mikroinstalacji fotowoltaicznych (MWe)	80
Liczba instalacji fotowoltaicznych (szt.)	8 000
Liczba dodatkowych osób korzystających z ulepszanego oczyszczania ścieków (RLM)	10 000
Przepustowość urządzeń/obiektów poddanych modernizacji (RLM)	14 000
Ilość zagospodarowanej wody opadowej (m ³ /rok)	15 000
Masa unieszkodliwionych odpadów niebezpiecznych lub materiałów zawierających azbest (Mg)	45 000
Masa selektywnie zebranych/unieszkodliwionych/poddanych recyklingowi odpadów (Mg)	400
Liczba osób biorących udział w działaniach edukacyjnych (osoby)	3 800 000
Liczba zakupionego sprzętu niezbędnego do realizowania programów edukacyjnych (szt.)	45 000
Powierzchnia obszarów, na których przywrócono lub zapewniono ochronę właściwego stanu ekosystemów (ha)	1 800
Liczba gatunków z czerwonej księgi gatunków zagrożonych, chronionych w wyniku realizacji przedsięwzięć (szt.)	90
Liczba zakupionego sprzętu do prowadzenia akcji ratowniczych i usuwania skutków zagrożeń (szt.)	2 500
Liczba osób objętych ochroną przeciwpożarową oraz systemem monitorowania i ostrzegania (osoby)	4 000 000
Liczba samochodów specjalnych ratowniczo-gaśniczych (szt.)	16
Liczba opracowań planistycznych (szt.)	200

Tabela 8. Planowane efekty środowiskowe do realizacji w okresie 2025-2028

Zestawienie planowanych efektów Projektu Doradztwa Energetycznego w okresie realizacji Projektu przedstawia tabela poniżej.

Nazwa efektu	PDE ogółem	w tym udział WFOŚiGW w Poznaniu
Liczba udzielonych konsultacji	55 000	4 853
Liczba udzielonych porad	82 800	7 306
Liczba inwestycji w zakresie EE i OZE objętych wsparciem doradczym	2 500	221
Liczba audycji telewizyjnych lub radiowych lub internetowych	192	12
Liczba publikacji	192	12
Liczba zorganizowanych konferencji	192	12
Liczba działań edukacyjno-szkoleniowych	384	24
Udział w imprezach masowych	256	16
Liczba przeprowadzonych kampanii informacyjno-edukacyjnych kształtujących świadomość ekologiczną	34	2

Tabela 9. Planowane efekty PDE do realizacji w okresie 2024-2029

IV.4 Cele operacyjne Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej w Poznaniu

Dla realizacji celów operacyjnych, stanowiących de facto cele organizacyjne zaplanowano hierarchiczną strukturę zadań i działań do realizacji w okresie strategicznym.

Pogrupowano je w 4 perspektywach tj.:

1. **Interesariusze**
2. **Finanse**
3. **Procesy wewnętrzne**
4. **Rozwój**

IV.4.1 Perspektywa Interesariusze

Perspektywa Interesariusze koncentruje się na współpracy w zakresie kształtowania relacji Funduszu z każdą osobą, grupą, podmiotem, które mogą wpływać na osiąganie celów Funduszu lub są pod ich wpływem. Z perspektywy Funduszu Interesariusze to odbiorcy dofinansowań (Wnioskodawcy, Beneficjenci), podmioty korzystające z usług oferowanych przez Fundusz (szkolenia, doradztwo, informacje publiczne) ale także jednostki nadrzędne i współpracujące (władze państwowe i samorządowe). W związku z powyższym wyznaczono dwa zadania do realizacji: jedno dotyczące doskonalenia relacji, a drugie dotyczące współpracy i budowania partnerstw na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej. Poniżej przedstawiono zaplanowane zadania i działania do realizacji w ramach niniejszej perspektywy:

Zadanie 1.1. Doskonalenie relacji

Dla Funduszu istotne jest stałe poprawianie relacji z Interesariuszami realizującymi inwestycje i przedsięwzięcia środowiskowe

Działanie 1.1.1. Usprawnienie komunikacji

Ważne jest używanie prostego i zrozumiałego języka we wszystkich dokumentach i komunikatach. Uproszczenie języka pozwoli na szybsze i bardziej skuteczne przekazywanie informacji, co zredukuje liczbę błędów i konieczność dodatkowych wyjaśnień. Istotnym elementem jest sprawna obsługa infolinii, a docelowo zintegrowanie jej z systemem informatycznym.

Celem działania jest zwiększenie przejrzystości i przystępności komunikatów przekazywanych beneficjentom przez WFOŚiGW w Poznaniu. Uproszczenie języka komunikacji ma na celu wyeliminowanie barier językowych, zwiększenie efektywności przekazywania informacji oraz poprawę satysfakcji beneficjentów.

Działanie 1.1.2 Współpraca przy tworzeniu atrakcyjnej oferty programowej

Przeprowadzenie konsultacji oraz poznanie opinii (m.in. w formie ankiet dotyczących projektowanej oferty programowej) jest kluczowym elementem strategii Funduszu zapewniającym, że działania WFOŚiGW w Poznaniu są dobrze dopasowane do potrzeb i oczekiwań beneficjentów oraz innych zainteresowanych stron. Aktywne włączenie interesariuszy w dalszy proces tworzenia oferty programowej zwiększy ich zaangażowanie oraz zaufanie do działań Funduszu. Oferta programowa odpowiada na rzeczywiste potrzeby i oczekiwania beneficjentów oraz innych interesariuszy, co w efekcie przyczynia się do lepszej realizacji celów związanych z ochroną środowiska.

Zadanie 1.2. Współpraca i budowanie partnerstw na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Inicjowanie i koordynowanie wspólnych projektów z jednostkami samorządu terytorialnego, podmiotami administracji rządowej, sektorem prywatnym, NGO, instytucjami naukowymi oraz pozostałymi instytucjami z Wielkopolski. Celem zadania jest wzmacnianie synergii działań i efektywności realizowanych projektów.

Działanie 1.2.1 Dążenie do elastycznego budowania i aktualizowania linii demarkacyjnych

WFOŚiGW w Poznaniu jest jednostką dysponującą środkami publicznymi na realizację przedsięwzięć proekologicznych na terenie województwa wielkopolskiego. W związku z tym Fundusz będzie dążył, aby nie konkurować, ale działać komplementarnie we współpracy z innymi podmiotami z Wielkopolski. Jednym z narzędzi, aby osiągnąć taki cel będzie współpraca i wymiana informacji z innymi podmiotami, która wyznaczy obszary działań poszczególnych jednostek.

IV.4.2 Perspektywa Finanse

Perspektywa Finanse koncentruje się na finansowaniu zadań na rzecz środowiska i gospodarki wodnej, wynikach finansowych, zachowaniu ciągłości działania Funduszu i optymalnym wyborze obszarów wsparcia.

Fundusz będzie udzielał pomocy finansowej na przedsięwzięcia służące ochronie środowiska stosując następujące instrumenty finansowe:

- pożyczki,
- dotacje,
- umorzenia pożyczek,
- dopłaty do oprocentowania kredytów bankowych,
- nagrody na działalność na rzecz ochrony środowiska i gospodarki wodnej,
- przekazanie środków PJB.

W związku z powyższym jako zadanie do realizacji wyznaczono zachowanie płynności finansowej. Poniżej przedstawiono zaplanowane zadanie i działania do realizacji w ramach niniejszej perspektywy:

Zadanie 2.1 Zapewnienie płynności finansowej

Współpraca w zakresie zapewnienia płynności finansowej systemowi Funduszu z jednostkami nadrzędnymi poprzez konsultacje, opiniowanie aktów prawnych, w szczególności dotyczących środków finansowych Funduszu, celem zapewnienia przychodów i kosztów niezbędnych dla stabilności jednostki.

Działanie 2.1.1 Zwiększenie przychodów z tytułu opłat i kar za korzystanie ze środowiska

Współpraca z Urzędem Marszałkowskim Województwa Wielkopolskiego oraz Wojewódzkim Inspektorem Ochrony Środowiska w Poznaniu w zakresie działań intensyfikujących identyfikację podmiotów zobowiązanych do wnoszenia opłat i kar za korzystanie ze środowiska i ich kontrolę.

Działanie 2.1.2 Preferowanie zwrotnego systemu finansowania ochrony środowiska

Zwiększenie atrakcyjności zwrotnej formy finansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej poprzez dostosowanie warunków jej przyznania do potrzeb potencjalnych Beneficjentów. Celem działania jest zwiększenie udziału finansowania zwrotnego w instrumentach finansowych Funduszu, poprzez udzielanie pożyczek na preferencyjnych warunkach.

Zwiększenie udziału zwrotnego dofinansowania ochrony środowiska i gospodarki wodnej zapewni możliwość pokrycia kosztów działalności Funduszu wpływami z oprocentowanych pożyczek.

Działanie 2.1.3 Pozyskiwanie nowych źródeł finansowania

Aktywne aplikowanie o środki z funduszy europejskich oraz zwiększenie udziału w realizacji programów realizowanych wspólnie z NFOŚiGW. Celem działania jest zwiększenie różnorodności i stabilności źródeł finansowania. Zapewnienie środków finansowych na realizację zadań z zakresu ochrony środowiska i gospodarki wodnej pozwalających uzupełnić montaż finansowy zadań dofinansowanych przez Fundusz o dodatkowe środki. Poszukiwanie nowych źródeł przychodów zapewni większą stabilność finansową i niezależność Funduszu.

Zwiększenie alokacji środków finansowych na projekty służące ochronie środowiska przyczyni się do realizacji celów ekologicznych i zrównoważonego rozwoju. Fundusz będzie dążyć do maksymalnego wykorzystania dostępnych środków na finansowanie ochrony środowiska, by w jak największym stopniu wspierać inwestycje realizowane w województwie wielkopolskim.

Działanie 2.1.4 Zarządzanie ryzykiem finansowym

Bieżące zarządzanie ryzykiem finansowym w ramach obowiązujących w Funduszu procedur. Monitorowanie skuteczności wprowadzonych działań prewencyjnych. Działanie ma na celu minimalizację ryzyka finansowego i stabilizację finansów Funduszu.

IV.4.3 Perspektywa Procesy wewnętrzne

Procesy wewnętrzne w Strategii WFOŚiGW w Poznaniu to wszelkie działania, procedury i operacje realizowane wewnątrz organizacji, które mają na celu skuteczne zarządzanie zasobami, realizację zadań statutowych oraz osiągnięcie celów strategicznych Funduszu. Procesy te obejmują zarządzanie finansami, zasobami ludzkimi, infrastrukturą technologiczną, komunikacją, a także relacjami z beneficjentami i interesariuszami.

Zadanie 3.1. Budowanie pozytywnego wizerunku Funduszu

W ramach tego zadania będzie wzmocniana i rozwijana współpraca Funduszu z jednostkami samorządu terytorialnego, organizacjami pozarządowymi oraz innymi instytucjami i podmiotami z terenu Wielkopolski. Zadanie ma na celu angażowanie wszystkich jednostek w realizację celów środowiskowych, prezentację oferty programowej oraz edukację społeczeństwa przy zachowaniu celowości, sprawności i efektywności dystrybucji środków Funduszu

Działanie 3.1.1. Zapewnienie wysokiej jakości obsługi Klientów

Usprawnienie procesu obsługi wniosków poprzez automatyzację i cyfryzację zmniejszy obciążenie pracowników i przyspieszy realizację projektów.

Zadanie 3.2 Procesy organizacyjne

Usprawnianie procesów i procedur organizacyjnych, w tym regulaminów i naborów ogłaszanych przez Fundusz. Należy dążyć do grupowania i uzgodnienia wybranych słowników do stosowania w systemie gromadzenia danych. Duża szczegółowość efektów utrudnia agregację danych i ich sumowanie. Dodatkowo w celu ewidencjonowania umów w sposób jednolity należałoby określić słowniki innych pozycji informacyjnych np. status prawny, adresy beneficjentów, inwestycji i powiązać je z istniejącymi definicjami prawnymi i bazami danych państwowych. Ułatwi to wprowadzanie danych do systemów zewnętrznych takich, jak Centralny Rejestr Oszczędności Energii Finalnej (CROEF) i Centralnej Ewidencji Emisyjności Budynków (CEEB). Celem jest optymalizacja wewnętrznych procedur i procesów, aby skrócić czas realizacji zadań przy utrzymaniu jakości.

Działanie 3.2.1. Wzmocnienie kontroli zarządczej

Bieżące monitorowanie realizacji celów i zadań jednostki, w szczególności określonych w Planie działalności jednostki. Regularne kontrole wewnętrzne oraz systemy monitorowania ryzyk, które umożliwią szybką identyfikację i eliminację potencjalnych zagrożeń. Celem zadania jest zabezpieczenie Funduszu przed potencjalnymi zagrożeniami finansowymi, operacyjnymi i prawnymi.

Działanie 3.2.2. Usprawnienie komunikacji wewnętrznej

Organizacja regularnych i wspólnych spotkań poszczególnych komórek organizacyjnych i włączenie działów we wspólne projekty zewnętrzne. Udoskonalenie kanałów komunikacyjnych i przepływu informacji między działami. Promowanie kultury otwartej komunikacji i współpracy. Celem zadania jest poprawa przepływu informacji, zwiększenie transparentności oraz promowanie współpracy między działami.

Działanie 3.2.3. Rozwój i podnoszenie kompetencji pracowników

Zapewnienie szkoleń i rozwoju zawodowego pracowników. Wzmacnianie umiejętności technicznych, zarządczych oraz interpersonalnych. Istotnym elementem są szkolenia w zakresie efektywnej i profesjonalnej obsługi beneficjentów, z naciskiem na umiejętności komunikacyjne, znajomość nowych narzędzi cyfrowych oraz procesów związanych z obsługą wniosków i projektów. Szkolenia dla pracowników Funduszu z obsługi beneficjenta są kluczowym elementem strategii rozwoju Funduszu. Celem działania jest podniesienie kompetencji i wiedzy pracowników, dostosowanie ich umiejętności do zmieniających się wymagań i technologii.

IV.4.4 Perspektywa Rozwój

Działania Funduszu mają na celu zapewnienie długofalowego rozwoju instytucji. W związku z powyższym wyznaczono dwa zadania do realizacji: jedno dotyczące rozwoju w kierunku budowy centrum kompetencyjnego, a drugie dotyczące wdrażania rozwiązań informatycznych w Funduszu. Poniżej przedstawiono zaplanowane zadania i działania do realizacji w ramach niniejszej perspektywy:

Zadanie 4.1 Rozwój w kierunku budowy centrum w zakresie ochrony środowiska

Fundusz pełni rolę centrum kompetencyjnego, który dostarcza społeczeństwu wiedzę ekspercką z zakresu ochrony środowiska i dąży do zapewnienia szerokiego wachlarza usług popartego eksperckim doradztwem. Zadanie będzie realizowane we współpracy z podmiotami, organizacjami i innymi instytucjami z terenu województwa wielkopolskiego.

Działanie 4.1.1 Analiza potrzeb w regionie i możliwości wspierania w zakresie ochrony środowiska i gospodarki wodnej

Na podstawie wieloletniego wdrażania programu doradztwa energetycznego WFOŚiGW w Poznaniu zdobył cenne doświadczenie i wypracował dobre praktyki w zakresie budowy systemu konsultacji i porad w zakresie ochrony środowiska.

Działanie 4.1.2 Budowanie platformy dialogu

Platforma dialogu ma na celu budowanie, zapraszanie do współpracy społeczności zebranej wokół działań Funduszu. Podstawowym warunkiem dialogu jest współuczestnictwo, dlatego należy dążyć do zapewnienia możliwości przyjaznego uczestnictwa w określonych procesach dziejących się w WFOŚiGW w Poznaniu. Ważnym elementem jest również sieciowanie - proces wymiany informacji, wzajemnego poparcia i możliwości, prowadzony dzięki korzystnej sieci wzajemnych kontaktów.

Zadanie 4.2 Wdrażanie rozwiązań informatycznych

Wdrażanie rozwiązań informatycznych jest kluczowe dla usprawnienia funkcjonowania Funduszu, w każdym obszarze jego działalności. Efektem wdrażania rozwiązań informatycznych będzie podniesienie jakości obsługi Beneficjentów. Profesjonalne podejście i skuteczna komunikacja wewnętrzna i zewnętrzna zwiększą satysfakcję odbiorców i zaufanie do WFOŚiGW w Poznaniu jako instytucji publicznej.

Działanie 4.2.1 Wdrażanie i rozwój systemów informatycznych

System informatyczny przynosi szereg korzyści, wspiera rozwój, efektywność i jest niezbędny w obliczu dużej liczby wniosków składanych w WFOŚiGW w Poznaniu.

Ważnym aspektem jest stworzenie i udostępnienie narzędzi informatycznych umożliwiających dostęp do informacji o statusie składanych wniosków o dofinansowanie, wniosków o płatność, ich terminach oraz dostęp do korespondencji i rozliczeń.

Działanie 4.2.2 Wdrażanie automatyzacji (RPA) jako elementu usprawnienia procesów w Funduszu

Zwiększająca się liczba wniosków wymusza wprowadzenie mechanizmów optymalizacyjnych. Ocena i rozliczenie wniosku polegające na powtarzalnych czynnościach może stanowić pole do automatyzacji czynności. Celem wdrożenia automatyzacji jest ograniczenie pracochłonności, przyspieszenie ich realizacji, eliminowanie błędów pracowników w powtarzalnych zadaniach, możliwość wprowadzenia dodatkowych raportów i zestawień.

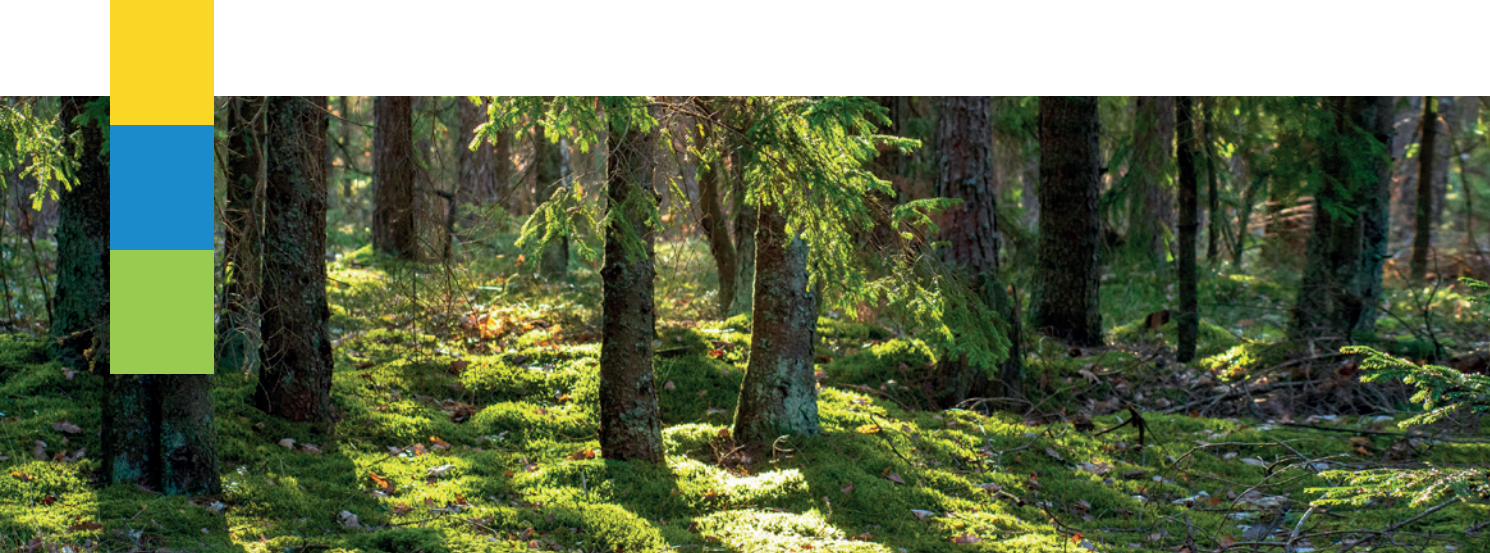
Działanie 4.2.3 Rozpoznanie i analiza możliwości wykorzystania sztucznej inteligencji

Sztuczna inteligencja (SI) przynosi znaczące korzyści organizacyjne oraz ekonomiczne w obszarze obsługi Wnioskodawców/Beneficjentów oraz sprawozdawczości, dlatego jednym z działań będzie rozpoznanie i analiza możliwości wykorzystania sztucznej inteligencji w obszarze badania dostępności cyfrowej.

Działanie 4.2.4 Monitoring i aktualizacja procedur w zakresie cyberbezpieczeństwa

Działanie obejmuje przegląd i systematyczną aktualizację Procedury Bezpiecznej Eksploatacji Systemów Informatycznych, stanowiącej załącznik do Polityki Bezpieczeństwa Informacji w Funduszu. Opracowaniu i wdrożeniu podlegać będą kolejne elementy systemu zarządzania bezpieczeństwem informacji ze szczególnym uwzględnieniem cyberbezpieczeństwa.

Realizując cele operacyjne, warto wskazać, iż WFOŚiGW w Poznaniu zapewnia dostępność swojej strony internetowej zgodnie z przepisami ustawy z dnia 4 kwietnia 2019 r. o dostępności cyfrowej stron internetowych i aplikacji mobilnych podmiotów publicznych. Dostępność informacyjno-komunikacyjna oraz architektoniczna jest zapewniona. Deklaracja dostępności umieszczona jest na stronie internetowej www.wfosgw.poznan.pl i podlega bieżącej aktualizacji.

V. System wdrażania Strategii działania

V.1 Struktura wdrażania

W celu wdrażania Strategii WFOŚiGW na lata 2025-2028 szczegółowe działania oraz wskaźniki (finansowe i ekologiczne) realizacji zostaną zawarte w rocznych planach działalności Funduszu, które będą pełniły funkcję dokumentów wykonawczych do Strategii.

V.2 System monitoringu

Monitorowanie działań oraz wskaźników (finansowych i ekologicznych) ujętych w rocznych planach działalności, stanowiących dokumenty wykonawcze do Strategii, realizowane będzie w cyklu rocznym w sprawozdaniu z działalności WFOŚiGW, o którym mowa w art. 400h ust. 1 ustawy POŚ. Monitoring prowadzony będzie również, zgodnie z terminami ustalonymi przez Ministerstwo Klimatu i Środowiska jako jednostki nadzorującej działania Funduszu zgodnie z ustawą o finansach publicznych, w formie wynikającej z Rozporządzenia Ministra Finansów w sprawie planu działalności i sprawozdawczości z jego wykonania, w cyklu półrocznym i rocznym.

V.3 Plan komunikacji

Głównym celem świadomej i spójnej polityki komunikacyjnej jest informowanie obecnych oraz potencjalnych Beneficjentów o aktualnej ofercie finansowej oraz o planowanych i realizowanych inicjatywach na rzecz ochrony środowiska i klimatu. Fundusz w sposób otwarty i transparentny prowadzić będzie konsultacje w zakresie oferty programów ochrony środowiska w regionie, ze szczególnym uwzględnieniem priorytetów środowiskowych, celu strategicznego, promocji misji i wizji WFOŚiGW w Poznaniu. Jednym z efektów komunikacji jest wzmocnienie i utrwalenie w świadomości odbiorców pozytywnego wizerunku WFOŚiGW w Poznaniu.

Grupami docelowymi będą w szczególności:

- Odbiorcy mediów masowych, ze szczególnym uwzględnieniem mediów opiniotwórczych – internetowe wydania prasy o zasięgu lokalnym i regionalnym, regionalne rozgłośnie radiowe, kanały telewizyjne o zasięgu regionalnym, media specjalistyczne,
- Partnerzy społeczni i partnerzy gospodarczy, w tym beneficjenci WFOŚiGW w Poznaniu – urzędy i instytucje działające na rzecz ochrony środowiska, samorządowe zakłady budżetowe, uczelnie wyższe, jednostki budżetowe, państwowe i samorządowe osoby prawne,
- Jednostki samorządu terytorialnego i ich związki,
- Organizacje społeczeństwa obywatelskiego – organizacje pozarządowe, partnerzy działający na rzecz ochrony środowiska,

Kluczowymi kanałami komunikacji będą:

- własne kanały WFOŚiGW w Poznaniu (strona internetowa Funduszu oraz media społecznościowe).
- komunikacja bezpośrednia (konferencje, spotkania, warsztaty, webinaria),

- zewnętrzne kanały komunikacji,
- dodatkowe działania mające na celu wzmocnienie i utrwalenie w świadomości odbiorców pozytywnego wizerunku WFOŚiGW w Poznaniu (np. udzielanie patronatu nad wybranymi przedsięwzięciami i inicjatywami, udział w wydarzeniach plenerowych o charakterze masowym).

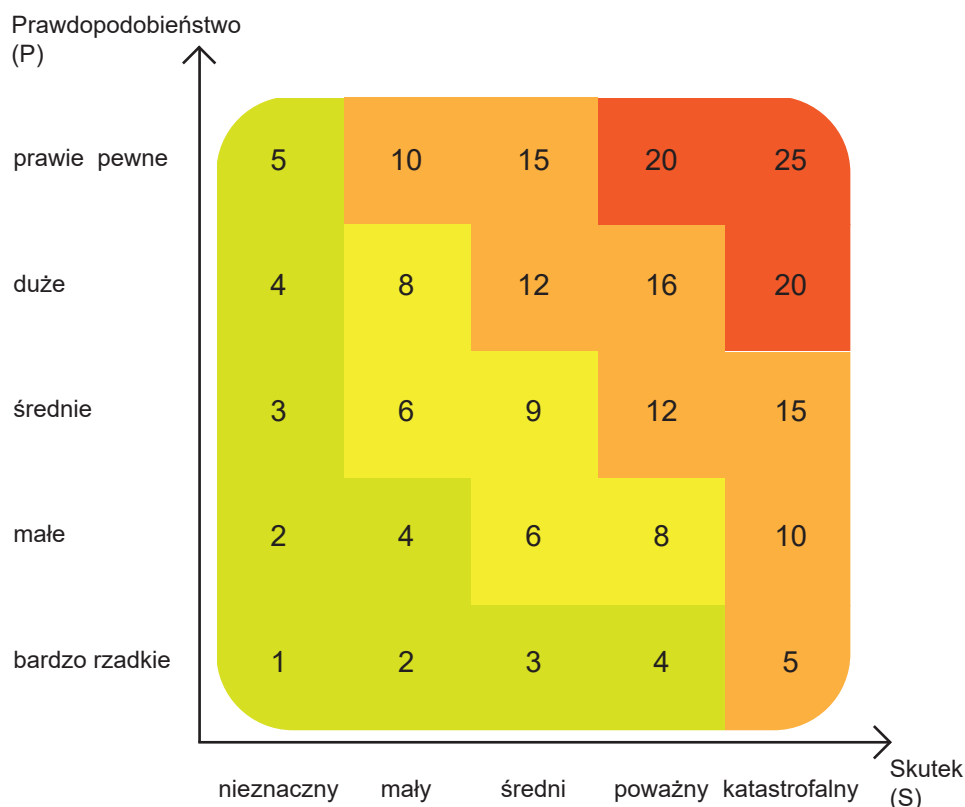
Celem komunikacji jest dotarcie z jasnym, spójnym przekazem do wszystkich grup docelowych określonych jako kluczowe dla realizacji misji i celu strategicznego WFOŚiGW w Poznaniu. Kanały komunikacji oraz treść informacji będą dopasowane do grup docelowych i komunikowanych zagadnień.

VI. Analiza ryzyk

Strategia działania WFOŚiGW w Poznaniu na lata 2025-2028 wymaga analizy ryzyk. Zidentyfikowane, zgodnie z obowiązującymi w Funduszu regulacjami wewnętrznymi zamieszczone w tabeli poniżej, ryzyka odnoszą się do zadań w sposób dający swobodę w kształtowaniu konkretnych rozwiązań.

Każdemu zidentyfikowanemu ryzyku przypisane zostało prawdopodobieństwo jego wystąpienia oraz skutek, jego wpływ na realizację celów i zadań. Obydwie te wartości określono w oparciu o 5-stopniową skalę, gdzie 1 oznacza bardzo rzadkie lub prawie niemożliwe/ wpływ nieznaczny, 2-małe prawdopodobieństwo/ wpływ mały, 3-średnie prawdopodobieństwo/ średni wpływ, 4-duże prawdopodobieństwo/ poważny wpływ, a 5-prawie pewne prawdopodobieństwo/ katastrofalny wpływ. Poziom ryzyka będący iloczynem tych dwóch wartości zawiera się więc w przedziale od 1 do 25, gdzie od 1 do 5 oznacza małe ryzyko, a od 20 do 25 ryzyko bardzo duże.

poziom	ryzyko	wpływ
1-5	małe	*
6-9	średnie	**
10-16 P=1, S=5	duże	***
20-25	bardzo duże	****

Lp.	Opis ryzyka	Rodzaj ryzyka	Prawdopodobieństwo ryzyka	Skutek ryzyka	Poziom istotności ryzyka	Środki oraz działania zapobiegające	Interesariusze		Finanse	Procesy wewnętrzne		Rozwój	
							Zad. 1.1	Zad. 1.2		Zad. 3.1	Zad. 3.2	Zad. 4.1	Zad. 4.2
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14
1.	Szeroko rozumiane zmiany prawne mające wpływ na tempo i zakres realizacji celów wyznaczonych w Strategii	strategiczne	2	3	6	- stałe monitorowanie propozycji zmian legislacyjnych potencjalnie mających wpływ na działalność Funduszu bądź beneficjentów - zgłaszanie uwag/zastrzeżeń na poziomie uzgodnień międzyinstytucjonalnych - proaktywna adaptacja do zmieniającego się otoczenia prawnego	•	•	•	•	•	•	•
2.	Brak zaangażowania Funduszu w realizację celów określonych w Strategii	operacyjne	1	2	2	- aktywne uczestnictwo w pracach grup roboczych - okresowe monitorowanie realizacji celów (sprawozdawczość)	•	•	•	•	•	•	•
3.	Nieadekwatność oferty Funduszu w stosunku do dynamicznie zmieniających się potrzeb rynku/beneficjentów	operacyjne	3	3	9	- regularne monitorowanie stopnia realizacji oraz zainteresowania ofertą Funduszu - dostosowywanie oferty Funduszu do potrzeb rynku	•	•	•	•	•	•	•
4.	Utrata płynności finansowej	finansowe	3	4	12	- bieżący monitoring przychodów i kosztów działalności Funduszu - wczesne zgłaszanie potencjalnych zagrożeń - zapewnienie nowych bądź alternatywnych źródeł finansowania	•	•	•	•	•	•	•
5.	Niewdrożenie nowych i brak aktualizacji istniejących systemów informatycznych, w tym zapewniających poufność i integralności gromadzonych danych	operacyjne	3	3	9	- regularne monitorowanie potrzeb informatycznych Funduszu oraz efektywność ich pozyskiwania - modyfikacja bądź zmiana systemów nie spełniających wymagań - monitorowanie i dostosowywanie regulacji wewnętrznych do obowiązujących wymagań	•	•	•	•	•	•	•
6.	Cyberterroryzm i ataki hakerskie	operacyjne	2	3	6	- bieżąca implementacja rekomendowanych rozwiązań systemowych z zakresu cyberbezpieczeństwa - regularne szkolenia pracowników z zakresu postępowania w przypadku ataku	•	•	•	•	•	•	•

7.	Trudność z utrzymaniem/pozyskaniem adekwatnie wykwalifikowanej kadry pracowniczej	operacyjne	3	3	9	• stworzenie i utrzymanie konkurencyjnego systemu wynagradzania i motywowania pracowników • stworzenie środowiska zapewniającego podnoszenie kwalifikacji zawodowych • zapewnienie konkurencyjnych warunków pracy	•	•	•	•	•	•	•
8.	Niesatysfakcjonujący poziom komunikacji i obsługi beneficjentów	strategiczne	2	3	6	• zaplanowana, stała obecność w mediach społecznościowych i środkach masowego przekazu celem promowania oferty programowej Funduszu • usprawnienie komunikacji z beneficjentami programów masowych celem poprawy jakości obsługi zgłaszanych problemów/pytań/uwag • stały kontakt i bieżąca współpraca z wnioskodawcami/beneficjentami, działania „pro klienckie”	•	•	•	•	•	•	•

Tabela 10. Analiza ryzyka

Na podstawie zidentyfikowanych zagrożeń oraz przyjętej metodyki procesu analizy ryzyka dla Strategii działania WFOŚiGW w Poznaniu na lata 2025-2028 ustalone zostały najważniejsze zagrożenia oraz wynikający z nich poziom ryzyka. Na potrzeby przeprowadzenia analizy ryzyka przyjęto kryterium poziomu istotności ryzyka, z podziałem na ryzyko małe, średnie i duże. W wyniku przeprowadzonej analizy nie zidentyfikowano ryzyka na poziomie bardzo dużym. Do każdego poziomu ryzyka, nawet ryzyka małego, które zgodnie z obowiązującymi w Funduszu procedurami jest ryzykiem akceptowalnym, wskazano środki i działania zapobiegające.

VII. Spis rysunków i tabel

Spis rysunków:

Rysunek 1. Stan funduszu (aktywa netto) na koniec roku budżetowego za lata 2021-2023 (w tys. zł)

Rysunek 2. Przychody ogółem Funduszu w latach 2021-2023 (w tys. zł)

Rysunek 3. Koszty ogółem Funduszu w latach 2021-2023 (w tys. zł)

Rysunek 4. Wielkość wypłat dokonanych przez WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2021-2023 z podziałem na kierunki wydatkowania i z uwzględnieniem programów realizowanych wspólnie z NFOŚiGW (w tys. zł)

Rysunek 5. Dotacyjne i pożyczkowe finansowanie ochrony środowiska wyłącznie ze środków WFOŚiGW w Poznaniu za lata 2021-2023 (w tys. zł)

Rysunek 6. Struktura organizacyjna WFOŚiGW w Poznaniu

Rysunek 7. Pożyczki wypłacone w latach 2021-2023 (w tys. zł)

Rysunek 8. Dotacje wypłacone w latach 2021-2023 (w tys. zł)

Rysunek 9. Analiza SWOT Funduszu

Rysunek 10. Schemat wdrażania Strategii działania na lata 2025-2028

Rysunek 11. Ramy finansowe WFOŚiGW w Poznaniu na przedsięwzięcia priorytetowe w latach 2025-2028 (w tys. zł)

Spis tabel:

Tabela 1. Przychody ogółem Funduszu w latach 2021-2023 (w tys. zł)

Tabela 2. Koszty Funduszu za lata 2021-2023 (w tys. zł)

Tabela 3. Wypłaty zrealizowane wyłącznie ze środków WFOŚiGW w Poznaniu w latach 2021-2023 w podziale na dziedziny ochrony środowiska i formy finansowania (w tys. zł)

Tabela 4. Liczba zatrudnionych w latach 2021-2023

Tabela 5. Udzielone dofinansowanie na podstawie umów zawartych w latach 2021-2023 r. (w tys. zł)

Tabela 6. Środki wypłacone w latach 2021-2023 w ramach poszczególnych priorytetów i naborów (w tys. zł)

Tabela 7. Osiągnięte efekty rzeczowe i ekologiczne z umów zakończonych w latach 2021-2023.

Tabela 8. Planowane efekty środowiskowe do realizacji w okresie 2025-2028

Tabela 9. Planowane efekty PDE do realizacji w okresie 2024-2029

Tabela 10. Analiza ryzyka